

VOLONTERSTVO U HRVATSKOJ: STANJE, TRENDOVI I UTJECAJ NA DRUŠTVO

**IZVJEŠTAJ O STANJU VOLONTERSTVA U
HRVATSKOJ**

STUDENI 2023.

Volonterstvo u Hrvatskoj: stanje, trendovi i utjecaj na društvo

Izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj

studeni 2023.

Volonterstvo u Hrvatskoj: stanje, trendovi i utjecaj na društvo

Izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj

On-line izdanje:

Hrvatski centar za razvoj volonterstva

Godina izdanja:

studeni 2023.

Autorice i urednice:

Jelena Kamenko Mayer

Martina Potlimbrzović

Ova je publikacija izrađena u okviru projekta „Volunteering, Equality, Rights and Action” (VERA), financiranog iz programa Europske unije „Građani, jednakost, prava i vrijednosti” (CERV).

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

**Volunteering Equality
Rights Action
VERA**

**Co-funded by
the European Union**

**HRVATSKI
CENTAR
ZA RAZVOJ
VOLONTERSTVA**

Project Number: 101104521

(Revealing European Values In Volunteering in Europe - REVIVE Project No. 101051131)

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Povijesni kontekst razvoja volonterstva u Hrvatskoj	6
Značajne godine za razvoj volonterstva u Hrvatskoj	6
3. Zakonodavni i pravni okvir za razvoj volonterstva u Hrvatskoj	7
4. Infrastruktura za razvoj volonterstva u Hrvatskoj	8
5. Financijska podrška razvoju volonterstva u Hrvatskoj	10
6. Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja u Hrvatskoj	11
Statistički podaci o broju volontera na temelju provedenog znanstvenog istraživanja	11
Volontersko iskustvo barem jednom u životu	11
Volontersko iskustvo u razdoblju od 2020. do kraja 2022. godine	12
Volontersko iskustvo u lipnju 2023. godine	13
Statistički prikaz volontiranja prema klasifikaciji organizatora volontiranja	14
Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja koje prikuplja Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	14
7. Društveni značaj volonterstva, stavovi o i motivacija za volontiranje u Hrvatskoj	15
Percepcija i definicija volontiranja u Hrvatskoj	15
Uključivost i dostupnost volontiranja u Hrvatskoj	16
Stavovi javnosti o volonterstvu	17
Motivacija za volontiranje	17
8. Vrste volonterskog angažmana i područja volontiranja u Hrvatskoj	18
Područja djelovanja volontera prema Općem istraživanju o volonterstvu u Hrvatskoj	18
Područja/vrste volontiranja u Hrvatskoj	19
9. Promocija i vidljivost volontiranja u Hrvatskoj	24
Promotivne aktivnosti volontiranja u Hrvatskoj	24
Percepcija organizatora volontiranja i javnosti o promociji i vidljivosti volonterstva	26
10. Kvaliteta u području volontiranja u Hrvatskoj	27
Standardi kvalitete volonterskih centara	28
Standardi kvalitete volonterskih programa	29
11. Mjerenje utjecaja volontiranja	30
Alat za mjerenje utjecaja volontiranja na osobni razvoj pojedinca	30
Alat za mjerenje utjecaja volonterskih programa na organizaciju i društveno-ekonomski razvoj	31

12. Trendovi i promjene u području razvoja volonterstva	31
Utjecaj pandemije COVID-19 na volontiranje u Hrvatskoj.....	31
Trendovi u razvoju volonterstva: perspektiva volonterskih centara u Hrvatskoj.....	33
Izazovi u području razvoja volonterstva	35
13. Smjernice za kreiranje javnih politika u području razvoja volonterstva	35
14. Zaključak.....	37
Popis recentnih istraživanja o volonterstvu	38
Znanstvena istraživanja u području volonterstva	38
Ispitivanja javnog mnijenja	39
Popis literature	41

1. Uvod

Ovaj sveobuhvatni izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj, koji je prvi izvještaj te vrste na ovom području, označava značajan korak prema dubljem razumijevanju i jačanju važnosti ovog društvenog fenomena. U svjetlu izazova suvremenog društva, ovaj izvještaj ne samo da pruža dragocjen uvid u trenutačno stanje volonterstva u Hrvatskoj već i postavlja snažne temelje za buduće istraživačke napore, politike i prakse koje će podržavati daljnji razvoj i unaprjeđenje volonterstva.

Volonterstvo je vrlo važan čimbenik društvene zajednice koji ima sposobnost transformacije zajednice i pojedinaca, potiče pozitivne promjene i jača društvenu koheziju. Bit volonterstva leži u nesebičnoj predanosti pojedinaca koji iz želje za doprinosom boljitku svojih zajednica oblikuju bolje i održivije društvo. Ovaj izvještaj, stoga, nije samo dokumentiranje trenutačnog stanja već i poziv na prepoznavanje duboko usađenog značaja volonterstva za naše zajednice i društvo u cjelini.

Izvještaj o stanju volonterstva predstavlja sveobuhvatan pregled ključnih aspekata razvoja i trenutačnog stanja volonterstva u Hrvatskoj. Kroz analizu povijesnog konteksta, zakonodavnog okvira, infrastrukture te financijske podrške izvještaj omogućuje razumijevanje strukture volonterstva. Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja pružaju uvid u opseg volonterskih aktivnosti, dok se društveni značaj volonterstva prikazuje kroz percepciju, stavove o i motivaciju za volontiranje sukladno podacima dobivenim kroz recentna istraživanja o volonterstvu u Hrvatskoj. Izvještaj analizira vrste volonterskog angažmana, područja volontiranja te kvalitetu u području volontiranja, uz naglasak na standardima kvalitete za volonterske centre i programe. Osim toga, kroz različite postojeće aktivnosti, metode i alate te provedena ispitivanja javnog mnijenja i društvenih potreba prikazani su i stavovi javnosti o promociji i vidljivosti volontiranja. Kroz tematska poglavlja o mjerenju utjecaja volontiranja, trendovima, izazovima te smjernicama za kreiranje javnih politika izvještaj pruža sveobuhvatan uvid u dinamiku razvoja volonterstva u Hrvatskoj. Na kraju, zaključak sumira ključne nalaze, a popis literature pruža dodatni resurs za daljnje istraživanje i aktivnosti u području volonterstva. Izvještaj predstavlja važan temelj za daljnje oblikovanje strategija i politika usmjerenih na poticanje i unapređenje volonterskog angažmana u Hrvatskoj.

2. Povijesni kontekst razvoja volonterstva u Hrvatskoj

Volontiranje u Hrvatskoj ima dugu tradiciju koja se može povezati s konceptom solidarnosti i humanitarnog djelovanja. U Republici Hrvatskoj, od 1990-ih godina, volontiranje se prvi put pojavilo kao dio humanitarnih nastojanja i kao odgovor na ratna zbivanja formuliran kroz Antiratnu kampanju Hrvatske.

Nakon političkih promjena početkom 2000-ih osmišljene su prve mjere javne politike posvećene uspostavljanju partnerstva s civilnim društvom. Hrvatska vlada 2001. godine donosi odluku da se pridruži globalnom trendu obilježavanja Međunarodne godine volontera 2001. godine, s ciljem poticanja volonterskih akcija građana. Slijedom UN-ovih preporuka, prvi je put osnovan Međunarodni odbor za volontiranje i ciljevi usmjeravanja razvoja volontiranja u Hrvatskoj prvi su put postavljeni.

Značajne godine za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

- **1997.** godine osnovan je Volonterski centar Zagreb.
- **2002.** godine održana je prva nacionalna konferencija o volonterstvu.
- **18. svibnja 2007.** godine Hrvatski sabor donio je prvi Zakon o volontiranju.
- **2007.** godine izrađen je Pravilnik o državnoj nagradi za volontiranje.
- **2007.** godine odlukom Vlade formiran je Nacionalni odbor za razvoj volonterstva kao savjetodavno tijelo Vlade RH koje provodi mjere i aktivnosti s ciljem promicanja i razvoja volonterstva.
- **2008.** godine donesen je Etički kodeks volontiranja.
- **2011.** godine razvijeni su prvi Standardi kvalitete za volonterske centre u Hrvatskoj.
- **2013.** godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu.
- **2013.** godine izrađeni su Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje i Vodič za popunjavanje potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje.
- **2014.** godine izrađeni su Izvješće o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja i Pravilnik o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja.
- **2015.** godine izrađen je prvi nacrt Nacionalnog programa za razvoj volonterstva.
- **2015.** godine registrirana je Hrvatska mreža za razvoj volonterstva (današnji Hrvatski centar za razvoj volonterstva)
- **2016.** godine Hrvatski centar za razvoj volonterstva postaje članom Europskog volonterskog centra (CEV).
- **2021.** godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu.

3. Zakonodavni i pravni okvir za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je na snazi **Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13, 84/21)** kojim se uređuju osnovni pojmovi u vezi s volontiranjem, temeljna načela volontiranja, vrijednosti volontiranja, uvjeti volontiranja, prava i dužnosti volontera i organizatora volontiranja, uvjeti sklapanja ugovora o volontiranju, donošenje Etičkog kodeksa volontiranja, izdavanje potvrde o volontiranju, izdavanje potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje, državna nagrada za volontiranje te nadzor nad provedbom ovog Zakona.

Etički kodeks volontiranja uvodi niz vrijednosti i kodeksa ponašanja za volontere, organizatore volontiranja i korisnike u skladu s načelima volontiranja iz Zakona o volonterstvu. On predstavlja skup pravila i standarda ponašanja volontera, organizatora i korisnika te zajednički sustav vrijednosti koji organizatori volontiranja i volonteri prihvaćaju u svojem području djelovanja. Etički kodeks volontiranja usvojio je Nacionalni odbor za razvoj volonterstva u svibnju 2008. godine, a on sadrži sedam temeljnih načela volontiranja:

- načelo sudjelovanja u društvenim procesima
- načelo dobrovoljnosti i slobode izbora
- načelo zabrane diskriminacije
- načelo solidarnosti, promocije i zaštite ljudskih prava
- načelo razvoja osobnih potencijala
- načelo interkulturalnog učenja i razmjene
- načelo zaštite okoliša i brige za održivi razvoj.

Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje službeni je instrument za priznavanje i potvrđivanje kompetencija stečenih volontiranjem koju je pripremio i objavilo Ministarstvo nadležno za pitanja volonterstva radi pružanja podrške volonterima u priznavanju njihovih kompetencija (znanja, vještina i odgovornosti) stečenih volonterskim iskustvom, za cjelovito predstavljanje bilo kojoj trećoj strani. Svrha je Potvrde pružanje podrške volonteru u prepoznavanju stečenih znanja i vještina te samostalnosti i odgovornosti da bi time mogao upotpuniti svoj životopis i bolje se predstaviti potencijalnim poslodavcima. Potvrda također pridonosi prepoznavanju neformalnog i informalnog učenja putem volonterskog angažmana.

Ministarstvo nadležno za područje volonterstva u suradnji s Nacionalnim odborom za razvoj volonterstva u prosincu 2013. godine pripremio je i objavilo Vodič za organizatore volontiranja i volontere, koji opisuje što je potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje i kako se ona stječe.

Državna nagrada za volontiranje dodjeljuje se od 2007. godine i najviše je priznanje koje Republika Hrvatska dodjeljuje za volontiranje i doprinos promicanju volonterstva. Postupak za dodjelu Državne nagrade za volontiranje uređuje se Pravilnikom o Državnoj nagradi za

volontiranje. Državna nagrada dodjeljuje se za najznačajnije provedene aktivnosti pojedinaca i pravnih osoba u volonterskom angažmanu i organiziranju volontiranja.

Državna nagrada dodjeljuje se u trima kategorijama:

- kategorija volontera
- kategorija koordinatora volontera
- kategorija organizatora volontiranja.

4. Infrastruktura za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

Institucionalni okvir za razvoj volonterstva u Hrvatskoj čine javni sektor, civilno društvo i mješovita tijela i organizacije odgovorne za olakšavanje i praćenje provedbe pravila, mjera i standarda utvrđenih Zakonom.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ključno je u razvoju politika za volonterstvo u RH i kao takvo je glavni dionik svim regionalnim i lokalnim volonterskim centrima. Ministarstvo na godišnjoj razini prikuplja podatke o organiziranom volontiranju kroz izvješća organizatora volontiranja o organiziranom volontiranju.

Nacionalni odbor za razvoj volonterstva (NORV) savjetodavno je tijelo Republike Hrvatske koje provodi mjere i aktivnosti s ciljem promicanja i daljnjeg razvoja volonterstva. Djelovanje NORV-a uključuje:

- predlaganje mjera za unaprjeđenje položaja volontera u društvu
- predlaganje propisa o pogodnostima za volontere
- odlučivanje o dodjeli državne nagrade za volontiranje
- iniciranje donošenja ili izmjene propisa kojima se uređuje volonterstvo
- donošenje Etičkog kodeksa volontiranja
- poduzimanje drugih aktivnosti usmjerenih na razvoj volonterstva
- obavljanje drugih mjera i aktivnosti utvrđenih ovim Zakonom.

Članovi Odbora imenuju se na rok od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Savjet za razvoj civilnog društva kvalificirano je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske. Savjet radi na razvoju i provedbi programa suradnje između hrvatske Vlade i neprofitnog sektora.

Nacionalna Zaklada za razvoj civilnog društva javna je zaklada koju je 2003. godine osnovala Republika Hrvatska s osnovnim ciljem promicanja i razvoja civilnog društva u Republici Hrvatskoj. Zaklada predstavlja značajnog dionika u području razvoja civilnog društva, koji će i

nadalje zasigurno igrati veliku i značajnu ulogu u razvoju volonterstva te pružati financijsku podršku organizatorima volontiranja.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske je stručna služba Vlade Republike Hrvatske, a osnovan je radi obavljanja stručnih poslova iz djelokruga Vlade Republike Hrvatske u vezi sa stvaranjem uvjeta za suradnju i partnerstvo s nevladinim, neprofitnim sektorom, poglavito s udrugama u Republici Hrvatskoj. Ured ima veliku i značajnu ulogu u razvoju volonterstva te pružanju podrške u uvođenju standarda za volonterske programe i volonterske centre od strane Hrvatskog centra za razvoj volonterstva.

Hrvatski centar za razvoj volonterstva (HCRV) predvodi razvoj volonterstva u Republici Hrvatskoj kroz promociju i zagovaranje vrijednosti volonterstva, utjecaj na javne politike i pravno okruženje, primjenu i praćenje standarda kvalitete rada volonterskih centara, kreiranje kvalitetnih edukacijskih programa u području volonterstva, primjenu i praćenje standarda kvalitete u provedbi volonterskih programa, iniciranje i afirmaciju inovativnih politika u razvoju volonterstva. Osnovna je misija Centra predvoditi razvoj i jačati ulogu volonterstva u izgradnji demokratske kulture i jačanju otpornosti zajednice.

Centar upravlja **Mrežom volonterskih centara**¹ i **Mrežom koordinatora volonterskih programa**². Članstvo u Mrežama je dobrovoljnog karaktera i u njih nisu uključeni svi volonterski centri u Hrvatskoj, kao ni svi koordinatori/ce volonterskih programa.

Volonterski centri (regionalni i lokalni) su organizacije civilnog društva stručne za razvoj volontiranja koje djeluju kao društveni centri koji posreduju između ponude i potražnje za volonterima. Raspolazu bazom podataka o volonterima i organizatorima volontiranja te njihovim interesima. Volonterski centar odgovara na potrebe i interese volontera i organizatora volontiranja, ali i radi na povećanju kvalitete volonterskih programa kroz obrazovanje i savjetovanje, na promociji volontiranja i njegovih vrijednosti, na nagrađivanju volontera i organizacija koje uključuju volontere i povećanju njihove vidljivosti u zajednicama. Regionalni volonterski centri također djeluju kao mentorske organizacije i resursni centri za lokalne volonterske centre.

Zakonom o volonterstvu iz 2021. godine volonterski centar definiran je kao „*program kroz koji organizacije civilnoga društva posreduju između volontera, organizatora volontiranja i zajednice,*

¹ Mreža volonterskih centara program je Hrvatskog centra za razvoj volonterstva čija je okosnica djelovanja komunikacija s lokalnim i regionalnim volonterskim centrima u svrhu povećanja vidljivosti i dostupnosti informacija o važnosti i vrijednosti volontiranja u nacionalnom i međunarodnom okruženju. Uz 4 regionalna volonterska centra, Mrežu volonterskih centara u Hrvatskoj čine i 32 lokalna volonterska centra: <https://www.hcrv.hr/centri-heading/mapa>

² Mreža koordinatora volonterskih programa pruža mogućnost informiranja putem mailing liste s relevantnim obavijestima o volonterstvu, organizira ciljne edukacije, konferencije te godišnje sastanke za povezivanje, međusobno umrežavanje i razmjenu iskustava, uz podršku u uspostavi i provedbi standarda kvalitete za volonterske programe. Mreža broji preko 90 educiranih koordinatora/ica volontera.

pružajući potporu u organiziranju, koordiniranju i provedbi volonterskih aktivnosti, pružaju relevantne informacije iz područja volonterstva i promiču vrijednosti volontiranja, provode izobrazbu iz područja upravljanja volonterskim programom, promoviraju primjere dobre prakse te poduzimaju druge aktivnosti s ciljem jačanja volonterstva u zajednici u kojoj djeluju.”

Organizatori volontiranja čine okosnicu volonterske infrastrukture. Iako je posljednjih godina primjetan novi trend da se broj ljudi aktivnih u neformalnim građanskim inicijativama povećava, veliku većinu volonterskih pozicija i dalje osiguravaju formalne, registrirane neprofitne organizacije i javne institucije u cijeloj Hrvatskoj. Njihovi volonterski programi daju smisao naporima svih ostalih relevantnih dionika.

5. Financijska podrška razvoju volonterstva u Hrvatskoj

Volonterskim centrima, udrugama i ostalim organizacijama civilnog društva u Republici Hrvatskoj dostupno je financiranje iz nekolicine izvora, kao što su državna sredstva i fondovi Europske unije. U Republici Hrvatskoj tijela javne vlasti pružaju financijsku podršku projektima i programima od interesa za opće dobro.

Zakonom o volonterstvu iz 2021. godine definirano je da se „sredstva za provedbu programa volonterskih centara osiguravaju u državnom proračunu u financijskom planu tijela državne uprave nadležnog za volonterstvo, a raspodjeljuju temeljem propisa kojim se određuju kriteriji, mjerila i postupci financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge.”³

U skladu s tim, glavni nacionalni pružatelj kontinuirane financijske potpore volontiranju je **Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike**. Već dugi niz godina Ministarstvo podržava volonterske centre i Hrvatski centar za razvoj volonterstva otvaranjem poziva za prijavu programa za dodjelu financijskih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću u Republici Hrvatskoj. Krajem 2022. godine objavljen je poziv za financiranje dvogodišnjih programa volonterskih centara, pri čemu je za razvoj lokalnih volonterskih centara ukupno osigurano 320.000,00 eura te 130.000,00 eura za razvoj regionalnih volonterskih centara i mrežnih organizacija volonterskih centara na nacionalnoj razini.⁴

Volonterskim centrima dostupne su i **europske, lokalne i regionalne mogućnosti financiranja** u njihovim zajednicama. Na nacionalnoj razini, volonterskim centrima dostupna su i sredstva

³ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Zakon o volonterstvu*.

⁴ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. [n.d.]. „Poziv za prijavu dvogodišnjih programa volonterskih centara za 2021. i 2022. godinu”.

Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva kroz institucionalnu podršku u trajanju od tri godine, čija je svrha ulaganje u organizacijski razvoj ili stabilizaciju udruga.⁵

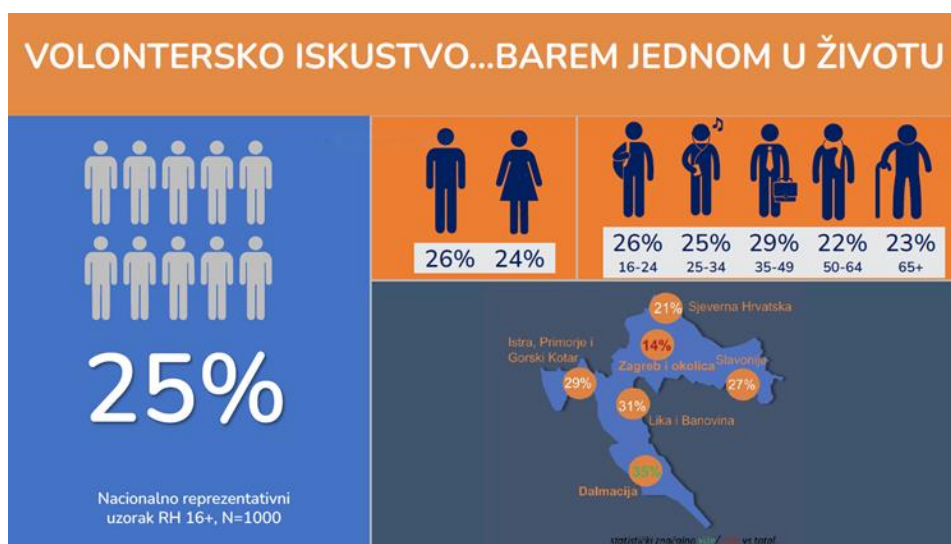
6. Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja u Hrvatskoj

Statistički podaci o broju volontera na temelju provedenog znanstvenog istraživanja

Prvo relevantno Opće istraživanje o volonterstvu u Hrvatskoj provedeno je u okviru projekta „Radius V”, sufinanciranog sredstvima Europskog socijalnog fonda (2020. – 2023.), a omogućilo je prikupljanje statističkih podataka o broju volontera u Hrvatskoj i njihovim stavovima o volontiranju.⁶

25% Hrvata starijih od 16 godina je barem nekada u svojem životu bilo volonterski angažirano, u posljednje 3 godine 11%, a u lipnju 2023. volontiralo je 7% Hrvata.

Volontersko iskustvo barem jednom u životu

Rezultati istraživanja pokazali su da je četvrtina stanovnika Republike Hrvatske starijih od 16 godina volontirala barem jednom u životu, među kojima je 26% muškaraca i 24% žena. Pritom najviše volontera dolazi iz Dalmacije (njih 35%),

Slika 1: Volontersko iskustvo barem jednom u životu (Ćulum et al., Rezultati istraživanja o volonterstvu u Hrvatskoj)

zanimljivo je da je najviše volontera dolazi iz Dalmacije (njih 35%), zatim s područja Like i Banovine, Istre, Primorja i Gorskog Kotara, a potom iz Slavonije i Sjeverne Hrvatske. Nasuprot tome, samo 14% stanovnika Zagreba i okolice ima volonterskog iskustva, što je značajno manje u odnosu na ostale regije. Osim toga, više volonterskog iskustva imaju visokoobrazovane osobe (čak 40%), dok je najmanje takvih osoba s osnovnoškolskim obrazovanjem.

⁵ Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. 2022. Natječaj za prijavu za ostvarivanje institucionalne podrške Nacionalne zaklade u 2022. godini

⁶ Ćulum Ilić i Kozjak. Rezultati istraživanja o volonterstvu u Republici Hrvatskoj

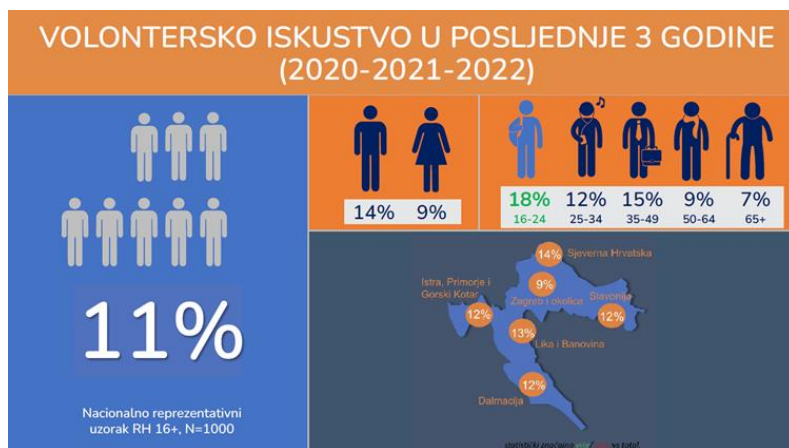
Zanimljivo je i to da s rastom prihoda kućanstva raste i udio osoba s volonterskim iskustvom. Dok među ispitanicima koji imaju mjesečne prihode kućanstva do 450 € njih 23% ima volonterskog iskustva, svaka treća osoba s izrazito visokim mjesečnim prihodima kućanstva (više od 2 200 €) volonterski se angažirala barem jednom u životu.

Što se tiče trajanja volonterskog angažmana, svaki treći volonter volontirao je manje od godinu dana, a samo 5% volontiralo je od šest do deset godina. Pritom svaki peti ispitanik volontira više od deset godina, a među njima je znatno više muškaraca (28%) nego žena (11%). Prema dobnoj strukturi, mlađi ispitanici iz dviju dobničkih skupina (16-24 i 25-34 godine) volontirali su do godinu dana, dok čak 42% ispitanika u dobi od 65 godina i više ima najmanje deset godina volonterskog iskustva.

Prosječan volonter u Hrvatskoj, odnosno osoba koja je barem jednom u životu volontirala, podjednako je muškog i ženskog roda, srednje životne dobi (od 35 do 64 godine), srednjoškolskog obrazovanja, zaposlen/a te nije član organizacije civilnog društva. Takav je profil prosječnog volontera najviše zastupljen u Dalmaciji (29%), i to pretežito u ruralnim sredinama.

Volontersko iskustvo u razdoblju od 2020. do kraja 2022. godine

U razdoblju od 2020. do 2022. druge godine 11% populacije Republike Hrvatske starije od 16 godina barem se jednom volonterski angažiralo, i to 14% muškaraca i 9% žena. Tu prednjače mladi od 16 do 24 godine, zatim osobe u dobnoj skupini do 35 do 49 godina, te osobe od 25 do 34 godine. U tom je razdoblju volontiralo najmanje osoba starijih od 65 godina.

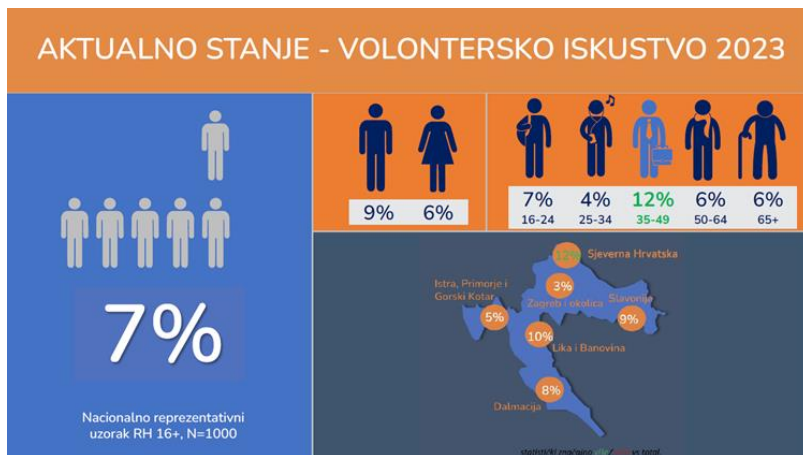
Prema stupnju obrazovanja, 17% visokoobrazovanih osoba u Republici Hrvatskoj je volontiralo u posljednje tri godine, što je značajno više u odnosu na ukupan uzorak, dok se volontiranjem u posljednje tri godine može pohvaliti 11% osoba srednje stručne spreme te nešto manje, njih 8%, s osnovnoškolskim obrazovanjem.

Slika 2: Volontersko iskustvo u posljednje tri godine (Ćulum et al., Rezultati istraživanja o volonterstvu u Hrvatskoj)

Prosječan volonter koji je volontirao u posljednje tri godine uglavnom je muškog roda, srednje životne dobi (35-64 godine), srednjoškolskog obrazovanja, zaposlen te član neke organizacije civilnog društva.

Volontersko iskustvo u lipnju 2023. godine

Međutim, u trenutku provedbe istraživanja, odnosno u lipnju 2023. godine, volontiralo je svega 7% ispitanika, od toga 9% muškaraca i 6% žena. Volonteri se ponovo ponajprije mogu pronaći na području Sjeverne Hrvatske (12%), dok ih je u Zagrebu i okolici u trenutku provedbe istraživanja opet bilo najmanje (svega 3%).

Slika 3: Volontersko iskustvo u 2023. godini (Ćulum et al., Rezultati istraživanja o volonterstvu u Hrvatskoj)

Za **neuključivanje u volonterske aktivnosti** ističu se dva razloga, a to su **nedostatak vremena i obiteljske obveze**. Zatim slijede zdravstvene poteškoće, nedostatak osobnog interesa i motivacije te fakultetske i školske obveze.

Zanimljivo je da se povećanjem afiniteta prema volontiranju povećava i udio članstva u organizacijama civilnog društva. Tako je svaki treći ispitanik koji je nekada volontirao i član neke organizacije civilnog društva te čak 74% onih koji su volontirali u lipnju 2023. godine.

Slika 4: Učestalost volontiranja u posljednje tri godine (Ćulum et al., Rezultati istraživanja o volonterstvu u Hrvatskoj)

Tijekom posljednje tri godine volonteri su se u volonterske aktivnosti najviše uključivali sporadično, ali više puta godišnje (njih 42%), dok ih se petina uključila svega jednom do dva puta (21%). Najmanje ih je volontiralo svaki dan (7%), a na tjednoj osnovi volontiralo je 10% volontera. Petina volontera u posljednje je tri godine volontirala na mjesečnoj bazi.

Statistički prikaz volontiranja prema klasifikaciji organizatora volontiranja

Među volonterima koji imaju volontersko iskustvo u posljednje tri godine, njih polovica je okupljena oko organizacija civilnog društva (udruga, klubova, društava), dok ih je petina okupljena oko humanitarnih organizacija (22%) i neformalnih građanskih inicijativa (21%).

Na prvu ruku možda neočekivanu dominaciju neformalnih građanskih inicijativa kao organizatora volonterskih aktivnosti treba također promatrati u kontekstu analiziranog razdoblja (2020-2021-2022), a imajući u vidu da su se - upravo zbog niza kriznih situacija, nezadovoljni reakcijom institucija i potencijalnim sistemskim rješenjima, građani RH uvelike samostalno organizirali i pružali različite vidove podrške onima u potrebi.

Slika 5: Organizatori volontiranja u posljednje tri godine (Ćulum et al., Rezultati istraživanja o volonterstvu u Hrvatskoj)

Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja koje prikuplja Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Na temelju godišnjih izvještaja organizatora volontiranja o organiziranom volontiranju koje je prikupilo Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike postoje dokazi o povećanom broju volontera i volonterskih sati, a time i povećanom broju registriranih organizacija koje uključuju volontere od 2014. do 2016. godine. Te su godine bile obilježene hitnim situacijama (poplave 2014. i izbjeglice 2015.) i rezultirale su većim brojem volontera. Godina 2020. u čitavom je svijetu bila obilježena pandemijom koronavirusa i smanjenjem živih kontakata među ljudima, pa je tako došlo i do smanjenja broja volontera i u Hrvatskoj. U 2022. godini bilježi se značajno povećanje broja volontera, koji je nešto manji nego 2019. godine, no znatno je povećan broj organizatora volontiranja i broj volonterskih sati u odnosu na pretpandemijske i pandemijske godine.

Ministarstvo na godišnjoj razini prikuplja podatke o organiziranom volontiranju kroz izvješća organizatora volontiranja o organiziranom volontiranju te se iz navedenih izvješća kroz godine prati pozitivan trend u broju volontera, organizatora volontiranja i volonterskih sati, pri čemu su među organizatorima volontiranja najzastupljenije udruge.

Godina	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Broj volontera	48 731	47 372	62699	64280	48 386	59 161	63 275
Broj organizatora volontiranja	1 217	1 168	1497	1502	1 574	1 607	1 720
Broj volonterskih sati	3 332 984	2 603 676	3 253 667	3 043 954	2 819 655	3 181 557	3.236.883,5

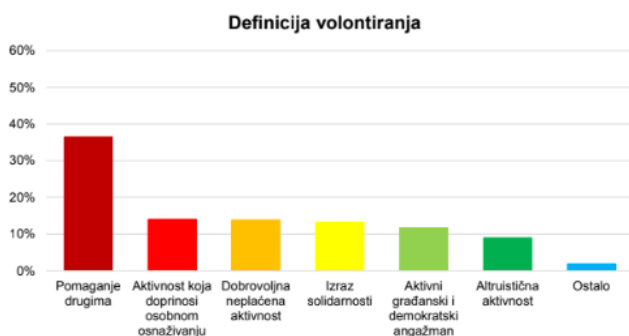
Tablica 1: Statistički podaci o broju volontera u Hrvatskoj (MROSP)

7. Društveni značaj volonterstva, stavovi o i motivacija za volontiranje u Hrvatskoj

Percepcija i definicija volontiranja u Hrvatskoj

Volontiranje je dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge i aktivnosti za dobrobit druge osobe ili zajednice, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje.⁷

Praksa i iskustvo Hrvatskog centra za razvoj volonterstva te regionalnih i lokalnih volonterskih

Slika 6: Percepcija volonterstva u javnosti (Rezultati ispitivanja javnog mnijenja na uzorku građana - promocija i vidljivost volontiranja u društvu)

centara u Hrvatskoj pokazuje da je percepcija javnosti o volontiranju u Hrvatskoj često ograničena na humanitarni rad, dok se zanemaruje širi kontekst koji obuhvaća aktivno sudjelovanje građana, doprinos demokratizaciji, socijalnom osnaživanju te doprinos održivom razvoju.

Prethodnu tvrdnju dokazuje i ispitivanje javnog mnijenja provedeno među građanima⁸, prema čijim rezultatima većina građana volonterstvo vidi kao

⁷ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Zakon o volonterstvu*

⁸ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati ispitivanja javnog mnijenja na uzorku građana - promocija i vidljivost volontiranja u društvu*

pomaganje drugima, zatim kao aktivnost koja doprinosi osobnom osnaživanju, kao dobrovoljno neplaćene aktivnosti te izraz solidarnosti.

Uključivost i dostupnost volontiranja u Hrvatskoj

Volontiranje u Hrvatskoj nije ograničeno samo uskim razumijevanjem volontiranja kao humanitarnog rada već i njegovom dostupnošću različitim profilima volontera te nedovoljno prilagođenim volonterskim programima. Rezultati ispitivanja društvenih potreba o različitosti i inkluziji u volonterskim programima⁹ koje je proveo Hrvatski centar za razvoj volonterstva pružilo je ključne uvide u potrebe organizatora volontiranja u njihovim nastojanjima da provode uključive i dostupne volonterske programe širim skupinama volontera. Daljnji napredak u tom području zahtijeva kontinuirane napore za prevladavanje prepreka i podršku da bi volontiranje postalo dostupno svim građanima, bez obzira na njihove osobne karakteristike i životne okolnosti.

Tvrđnja	Postotak organizacija koje su odabrale ovu tvrdnju
Stvaranje okruženja u kojem svaka osoba, bez obzira na svoje karakteristike, ima jednake prilike i podršku za doprinos zajednici kroz volonterske aktivnosti, bez prepreka i diskriminacije.	77,92%
Stvaranje kulture pripadnosti, poštovanja i osnaživanja, gdje se svaki volonter bez obzira na svoje osobne karakteristike osjeća cijenjenim, podržanim i angažiranim.	42,86%
Uključivanje ljudi različitih identiteta, iskustava, pozadina i perspektiva kako bi se stvorila bogata i raznolika volonterska zajednica.	25,97%
Osiguravanje raznolikih prilika za volontiranje, uzimajući u obzir potrebe, interese i mogućnosti volontera.	24,68%
Prilagodba volonterskih programa kako bi se omogućilo sudjelovanje svima, uključujući osobe s invaliditetom i osobe s ograničenim resursima.	18,18%

Slika 7: Definicija inkluzije, dostupnosti i raznolikosti volontiranja (Rezultati ispitivanja društvenih potreba - različitost i inkluzija u volonterskim programima)

Ukluziju, dostupnost i raznolikost volontiranja ispitane organizacije definiraju uglavnom kroz jednake prilike za sve, bez prepreka i diskriminacije, a najmanji je broj vidi kroz prizmu prilagodbe volonterskih programa. Volontere iz različitih skupina u riziku od socijalne isključenosti uključuje 67,53% ispitanih organizacija. Pritom su najviše uključene osobe slabijeg ekonomskog statusa, zatim osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposlene osobe te žene u nepovoljnom položaju.

Tek nešto manje od 30% organizacija ima volonterske programe koji su u potpunosti prilagođeni različitim dobnim skupinama ili osobama u riziku od socijalne isključenosti te usmjereni prema specifičnim vještinama i interesima uključenih volontera, što ukazuje na potrebu za sustavnijim, kvalitetnijim i unaprijed promišljenim pristupom volontiranju koje će ga učiniti inkluzivnijim i dostupnijim različitim profilima volontera.

Slika 8: Doprinos inkluziji na razini zajednice (Rezultati ispitivanja društvenih potreba - različitost i inkluzija u volonterskim programima)

Kao glavnu aktivnost za promicanje inkluzije i raznolikosti volontiranja u zajednici u kojoj djeluju više od polovice organizacija navodi suradnju s drugim organizacijama koje se bave pitanjima inkluzije i raznolikosti. Također, pola ih provodi aktivnosti suradnje s lokalnom zajednicom radi privlačenja različitih skupina volontera te pružanja prilika za

⁹ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. Rezultati ispitivanja društvenih potreba - različitost i inkluzija u volonterskim programima

volontiranje koje odgovaraju različitim interesima i vještinama volontera, dok manji broj organizacija dosad nije provodio aktivnosti za promicanje inkluzije i raznolikosti volontiranja.

Za inkluzivnije, dostupnije i raznovrsnije volontiranje organizacijama je prvenstveno potrebna financijska podrška za prilagodbu prostora i aktivnosti da bi se osigurala fizička dostupnost za sve volontere, zatim slijedi potreba za educiranjem zaposlenika da bi oni mogli bolje razumjeti potrebe volontera različitih profila i u skladu s tim prilagoditi volonterske programe te naposljetku suradnja s lokalnim organizacijama koje se bave inkluzijom i koje im mogu pružiti stručne savjete i podršku. Kao glavne prepreke u razvoju inkluzivnijih i dostupnijih volonterskih programa organizatori volontiranja ističu nedostatak ljudskih kapaciteta i kontinuirane financijske podrške te neprilagođenost prostora u kojem djeluju za provedbu ovakvih programa.

Stavovi javnosti o volonterstvu

Opća populacija Hrvatske pozitivno gleda na volontiranje, s više od 80% građana koji se slažu s tvrdnjama da volontiranje promiče osjećaj brige za druge, solidarnost, povezanost, kvalitetu života zajednice i praktično iskustvo.

Rezultati istraživanja pokazali su da su stavovi opće populacije u Hrvatskoj o volonterstvu vrlo pozitivno intonirani. Tako se ispitanici najviše slažu s tvrdnjama da se volontiranjem promiču osjećaj brige za druge i empatija, da volontiranje doprinosi izgrađivanju i širenju osjećaja solidarnosti među ljudima, da se volontiranjem doprinosi kvalitetnijem životu zajednice i društva te da je volontiranje odlična prilika za stjecanje praktičnog iskustva i učenje.

Kada su u pitanju stavovi volontera koji su volontirali u posljednje tri godine, primjećuje se pozitivniji stav u usporedbi s općom populacijom. Oni se najviše slažu s tvrdnjom da je volontiranje važno zbog njegovanja osjećaja povezanosti i solidarnosti među ljudima, zatim da volontiranje doprinosi izgrađivanju i širenju osjećaja povezanosti i solidarnosti među ljudima te da se volontiranjem promiču osjećaj brige za druge i empatija.

Članstvo u organizacijama civilnog društva također ima utjecaj na stavove volontera. Volonteri koji su članovi organizacija civilnog društva više se slažu s tvrdnjama da je volontiranje važno zbog njegovanja osjećaja povezanosti i solidarnosti među ljudima, da je djecu i mlade nužno upoznavati s vrijednostima, ulogom i značajem volontiranja i omogućiti im stjecanje iskustva volontiranja te da se volontiranjem promiču vrijednosti poput inkluzije i jednakosti.

Motivacija za volontiranje

OSJEĆAM DA JE VAŽNO POMAGATI DRUGIMA I TAKO RAZVIJATI OSJEĆAJ ZAJEDNIŠTVA I SOLIDARNOSTI.	VOLONTIRANJE MI OMOGUĆUJE ISTRAŽIVATI RAZLIČITE MOGUĆNOSTI ZA RAZVOJ KARIJERE.
KAD VOLONTIRAM, OSJEĆAM SE BOLJE.	MOJI PRIJATELJI VOLONTIRAJU PA SAM SE ONDA I JA UKLJUČIO/LA.
VOLONTIRANJE JE SUPER NAČIN ZA STVARANJE NOVIH PRIJATELJA.	VOLONTIRANJE JE DOBAR BIJEG OD VLASTITIH NEVOLJA.
VOLONTIRANJE ME ČINI SRETNIJOM I ISPUNJENIJOM OSOBOM.	DRAGIM LJUDIMA U MOM ŽIVOTU JE VOLONTIRANJE JAKO VAŽNO PA ME TO MOTIVIRALO NA UKLJUČIVANJE.
VOLONTIRANJEM DOPRINOSIM POZITIVNIM PROMJENAMA U DRUŠTVU	ČLANOVI MOJE OBITELJI VOLONTIRAJU, PA SU I MENE MOTIVIRALI.

Slika 9: Motivacija za volontiranje (Ćulum et al. Rezultati istraživanja o volonterstvu u Republici Hrvatskoj)

Istraživanje je pokazalo da se volonteri u najvećoj mjeri slažu s tvrdnjom da se osjećaju bolje kada volontiraju, zatim da osjećaju da je važno pomagati drugima i tako razvijati osjećaj zajedništva i solidarnosti te da volontiranjem doprinose pozitivnoj promjeni u društvu. Kao najmanje relevantne stavke za motivaciju za volontiranjem volonteri navode mogućnosti razvoja karijere, volontiranje njihovih prijatelja, bijeg od vlastitih problema, volontiranje dragih ljudi u njihovu životu te volontiranje članova njihove obitelji.¹⁰

U ovom se području pojavljuju razlike između volonterki i volontera, pa tako volonterke značajno pozitivnije ocjenjuju da ih volontiranje čini sretnijom i ispunjenijom osobom, da im volontiranje omogućuje

razviti nove perspektive i novi pogled na stvari te da su iskreno zabrinute za skupinu građana kojoj pomažu volontiranjem. Nadalje, volonteri koji dolaze iz ruralnih područja u velikoj se mjeri slažu s tvrdnjama da je volontiranje super način za stvaranje novih prijatelja, da se zahvaljujući volontiranju osjećaju potrebnima te smatraju da će iskustvo volontiranja doprinijeti kvaliteti njihova životopisa.

8. Vrste volonterskog angažmana i područja volontiranja u Hrvatskoj

Područja djelovanja volontera prema Općem istraživanju o volonterstvu u Hrvatskoj

Slika 10: Tematska područja volonterskog angažmana u posljednje tri godine (Ćulum et al. Rezultati istraživanja o volonterstvu u Republici Hrvatskoj)

Kada je riječ o tematskim područjima volonterskog angažmana, primjetno je da je oko četvrtine građana koji su volontirali u posljednje tri godine bilo angažirano u kriznim situacijama (poput potresa, poplava i pandemije). Humanitarne aktivnosti također su popularne, a manji broj građana volontira u područjima odgoja i

¹⁰ Ćulum et al. Rezultati istraživanja o volonterstvu u Republici Hrvatskoj

obrazovanja, sporta, umjetnosti, medija, kulture i zaštite prava životinja.

S druge strane, aktualni volonteri, odnosno oni koji su volontirali u trenutku provedbe istraživanja, češće su uključeni u sportske aktivnosti, humanitarne aktivnosti te krizno volontiranje. Od 7% aktualnih volontera u Hrvatskoj, njih 13% djeluje u okviru vjerskih zajednica, odgojno-obrazovnog područja, zaštite ljudskih prava te socijalne skrbi. Također, i u ovoj skupini ispitanika najmanje ih djeluje u području zagovaračkog djelovanja i poticanju i razvoju demokratske kulture.

Slika 11: Tematska područja volonterskog angažmana u u trenutku provedbe istraživanja (Čulum et al. Rezultati istraživanja o volonterstvu u Republici Hrvatskoj)

Područja/vrste volontiranja u Hrvatskoj

Volontiranje se odvija u različitim područjima djelovanja, a volonteri se angažiraju u mnogim sektorima da bi pružili svoj doprinos zajednici. Volonterske aktivnosti kreću se od organizacije raznih sportskih, kulturnih i zabavnih događaja, aktivnosti zaštite i očuvanja okoliša, pružanja pomoći u učenju i podučavanja digitalnih vještina, preko pružanja humanitarne pomoći, skrbi o ranjivim skupinama društva do sudjelovanja u kampanjama za ljudska prava i borbu protiv diskriminacije.

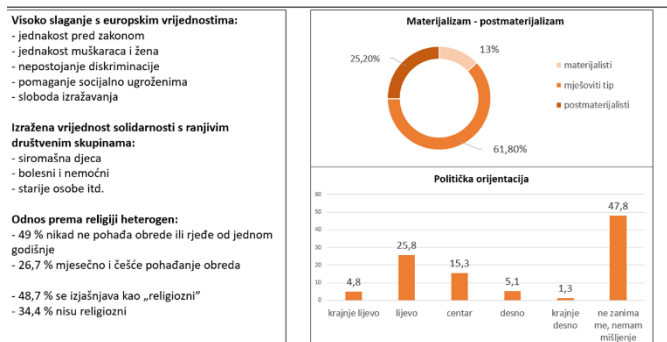
Osim toga, različite vrste volontiranja mogu se klasificirati prema kontekstu ili okolini u kojoj se volontiranje odvija.

Prema praćenjima i analizama Hrvatskog centra za razvoj volonterstva te praksi lokalnih i regionalnih volonterskih centara okupljenih u Mrežu volonterskih centara, najčešća, odnosno najzastupljenija područja/vrste volontiranja su:

- Školsko volontiranje i odgoj za volontiranje
- Inkluzivno volontiranje
- Međunarodno volontiranje
- Obiteljsko volontiranje
- Volontiranje u kriznim situacijama
- Volontiranje kao doprinos vrijednostima, aktivnom građanstvu i demokratskoj kulturi
- Volontiranje mladih u svrhu stjecanja kompetencija i pripreme za tržište rada
- Volontiranje seniora
- Korporativno volontiranje / volontiranje zaposlenika poslovnog sektora

- Volontiranje u području pružanja socijalnih usluga
- Volontiranje u zdravstvu
- Volontiranje u kulturi
- Volontiranje u području zaštite okoliša
- Volontiranje u području zaštite životinja
- Međugeneracijska solidarnost

Volontiranje i vrijednosti mladih¹¹

Slika 12: Volontiranje i vrijednosti mladih (Tonković et al. 2023. Volontiranje i vrijednosti mladih: izvještaj o rezultatima anketnog istraživanja)

Veći dio ispitanika među mladima volontira nekoliko puta godišnje (42,4%), dok četvrtina volontira svaki mjesec (24,2%), a 17,8% volontira svaki tjedan. Mladi volonteri najčešće sudjeluju u aktivnostima koje se bave pomaganjem mladima (62,7%) i djeci (49,7%), formalnim i neformalnim obrazovanjem (29,9%), te čuvanjem okoliša i održivim razvojem (29,3%). Manje sudjeluju u aktivnostima zaštite i spašavanja (2,9%) i pomoći u kriznim situacijama

(5,4%). Glavni motivi za volontiranje uključuju želju za stjecanjem novih iskustava i perspektiva, bijeg od vlastitih problema i negativnih emocija, te želju za osobnim razvojem. Glavne prepreke volontiranju uključuju **nedostatak slobodnog vremena (61,1%), nedostatak prijevoza (30,1%), i nedostatak volonterskih programa u blizini (16,4%)**. Društvo za volontiranje također igra važnu ulogu u odluci o volontiranju.

Mladi građanski aktivizam vide prvenstveno kroz neformalne strukture, bez čvrste afilijacije prema profesionalnim organizacijama i političkim strankama. Istraživanje pokazuje četiri dimenzije građanskog aktivizma: aktivizam za političke aktere, aktivizam na društvenim mrežama, "klasični" aktivizam te bojkotiranje proizvoda.

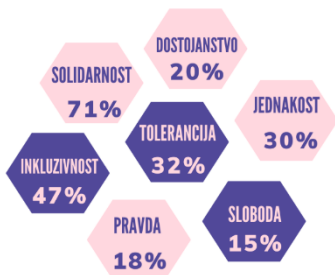
Ispitanici iskazuju iznimno visoku razinu slaganja s europskim vrednotama, s posebnim naglaskom na ljudska prava, nediskriminaciju i slobodu izražavanja.

Mladi volonteri su posebno zabrinuti za društvene skupine koje su pogođene materijalnom deprivacijom, uključujući djecu iz siromašnih obitelji, bolesne i nemoćne osobe, starije osobe i nezaposlene.

¹¹ Tonković et al. 2023. Volontiranje i vrijednosti mladih: izvještaj o rezultatima anketnog istraživanja

Ovo istraživanje potvrđuju prethodna istraživanja koja volonterstvo smatraju širim skupom postmaterijalističkih vrijednosti, pri čemu orijentacija pojedinca nije više samo na egzistenciji i sigurnosti već na aktivnijem odnosu prema zajednici i ulaganju u sebe.

Najvažnije vrijednosti koje bi, prema organizacijama, volonteri trebali imati

Osim istraživanja o volontiranju i vrijednostima mladih, u 2023. godini Hrvatski centar za razvoj volonterstva posvetio je dio svoga djelovanja provedbi projekta „Volunteering Inspired by Values“, čiji je jedan od osnovnih rezultata i Vodič „Volontiranje za više vrijednosti“.¹² Vodič istražuje trenutno stanje volonterstva i volonterskih programa u Europskoj uniji u vezi s vrijednostima kao što su uključivost, raznolikost, tolerancija, solidarnost i europske vrijednosti.

Slika 13: Najvažnije vrijednosti koje bi volonteri trebali imati (Almeida et al. Volontiranje za više vrijednosti)

Volontiranje u zdravstvu¹³

Slika 14: Razina spremnosti zdravstvenih ustanova za uključivanje volontera (Šimunković, Volontiranje u zdravstvu. Izvještaj istraživanja)

Zdravstvene ustanove prepoznaju da volontiranje omogućuje kvalitetnije pružanje usluga donoseći dobrobit pacijentu i njegovoj obitelji, ustanovi i sustavu u cjelini, no nedostaje im kapaciteta za uključivanje volontera.

Na razini Republike Hrvatske, prepoznato je svega 16,56% javnih zdravstvenih ustanova (isključujući ljekarničku djelatnost i djelatnost dentalne medicine) koje su u posljednjih pet godina uključivale volontere u svoje djelovanje.

Zdravstvene ustanove nalaze se na izrazito niskoj razini spremnosti za uključivanje volontera u svoje djelovanje, promatrano kroz dimenzije resursa, vodstva, klime u ustanovi i znanja. Nalaze se na trećoj od devet razina spremnosti, tj. nalaze se na razini slabe osviještenosti o mogućnostima volontiranja pri

zdravstvenim ustanovama.

Kapaciteti zdravstvenih ustanova za organizaciju volonterskog programa prema standardima kvalitete za volonterske programe također su na niskoj razini. Prosječna vrijednost za sve kriterije

¹² Almeida et al. 2023. Volontiranje za više vrijednosti

¹³ Šimunković. 2023. Volontiranje u zdravstvu. Izvještaj istraživanja

iznosi 1,85, tj. procjenjuje se da se pojedini kriterij uopće ne odnosi na njih i/ili da se uglavnom ne odnosi.

Prvi korak za veće uključivanje volontiranja pri zdravstvenim ustanovama je pomak prema spremnosti na višu razinu promišljanja o tome što je potrebno učiniti.

Volontiranje u kriznim situacijama¹⁴

Slika 15: Smjernice i primjeri dobre prakse uključivanja volontera u krizne situacije (HCRV)

Hrvatska je u posljednjih nekoliko godina pogođena nekolicinom kriznih situacija koje su utjecale na različite aspekte društva, a koje uključuju poplave, požare, izbjegličku krizu, pandemiju bolesti COVID-19 te krizu uzrokovanu potresom, prvo u Zagrebu, a potom u Petrinji i okolnim mjestima 2020. godine. Svi ti događaji još su jednom pokazali važnost volonterskog angažmana jer su upravo volonteri bili uključeni u aktivnosti zaštite ranjivih skupina,

saniranja štete i pružanja socijalne i psihološke podrške. O volontiranju u kriznim situacijama, Hrvatski centar za razvoj volonterstva izradio je vodič¹⁵ te proveo ispitivanje javnog mnijenja među građanima koji su volontirali u Sisačko-moslavačkoj županiji netom nakon potresa.

Rezultati istraživanja „Iskustva volontiranja u krizi nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije”¹⁶ pokazuju da je 21,6% volontera prvi put volontiralo upravo nakon potresa, što ukazuje na to da su se u volontiranje uključili isključivo da bi reagirali na krizu. Manji dio svih volontera (14,5%) koji su se angažirali tijekom potresa volontirao je na području Sisačko-moslavačke županije i u srpnju 2021. godine.

Što se tiče načina volontiranja, ispitanici su volontirali uglavnom preko organizacije koja na terenu organizira volontiranje, a najčešće za Crveni križ, Zakladu Zamah, Zakladu Solidarna i Volonterski centar Zagreb. Dio ispitanika volontirao je preko organizacija u kojima inače volontira, a njih 14,5% volontiralo je neformalno. Među njima se samoinicijativno i bez stupanja u kontakt s organizacijama na terenu uključilo 10,6% ispitanika, dok se putem neformalnih građanskih inicijativa uključilo 3,9% ispitanika.

Kad je riječ o samom iskustvu volontiranja, opći je stav volontera da su se u volontiranje uključili brzo i jednostavno, da je njihovo volontiranje bilo učinkovito i korisno, da su se osjećali sigurno,

¹⁴ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati istraživanja „Iskustva volontiranja u krizi nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije”*

¹⁵ Hauser et al. 2021. *Vodič sa smjernicama i primjerima dobre prakse uključivanja volontera u krizne situacije.*

¹⁶ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati istraživanja „Iskustva volontiranja u krizi nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije”*

da im je uglavnom bilo jasno tko je glavni organizator aktivnosti i mogli su se nekome obratiti u slučaju potrebe. Međutim, među ispitanicima vlada mišljenje da je sve ipak moglo biti bolje organizirano te da je u nekim aktivnostima bilo previše ili premalo volontera.

Što se tiče rada institucija, volonteri smatraju da je reakcija nadležnih bila prespora, administracija pretroma, određene službe zatrpane poslom te da je nedostajalo jasne koordinacije i raspodjele zadataka i zaduženja među organizacijama na terenu. Također, volonteri su izrazili i potrebu za donošenjem jasne strategije za postupanje u kriznim situacijama.

Nadalje, volonteri su uglavnom kritični i prema organizatorima volontiranja te navode probleme u koordinaciji volontera kao što su izostanak informiranja i kratke edukacije za nove volontere te loša i neučinkovita organizacija zadataka.

Smjernice za razvoj specifičnih područja volontiranja

Djelovanje Hrvatskog centra za razvoj volonterstva u posljednje 3 godine bilo je usmjereno na provedbu istraživanja, međusektorskih dijaloga u zajednicama, kao i analize različitih izvještaja i dokumenata koji su poslužili kao podloga za kreiranje smjernica u različitim područjima volonterstva:

Školsko volontiranje i odgoj za volontiranje¹⁷

Smjernice za razvoj odgoja za volontiranje i volontiranja mladih prepoznaju ključnu ulogu obrazovnih ustanova u poticanju vrijednosti volontiranja. Dosadašnji rad i suradnja s volonterskim centrima ukazuju na potencijal za razvoj volonterskih programa, no smjernice ističu nedostatnu realizaciju u odgojno-obrazovnim sustavima. Ključne preporuke uključuju integraciju volontiranja u javne politike, podršku u razvoju programa, promociju volontiranja u strateškim dokumentima ustanova te ističu ključnu ulogu koordinatora volontera. Suradnja između ustanova, volonterskih centara i donositelja odluka te naglašavanje uspješnih primjera volontiranja također su ključni za razvoj kulture volontiranja među mladima.

Inkluzivno volontiranje¹⁸

Smjernice za razvoj inkluzivnog volontiranja naglašavaju važnost volontiranja kao alata za socijalnu uključenost osoba u nepovoljnom položaju, ističući prednosti poput razvoja vještina, povećanja samopouzdanja te doprinosa društvenom razvoju. Unatoč prepoznavanju važnosti inkluzivnog volontiranja u zakonodavstvu, istraživanje ukazuje na prepreke s kojima se osobe u nepovoljnom položaju i dalje susreću. Smjernice uključuju potrebu za uklanjanjem fizičkih i psiholoških prepreka razvojem sustava podrške, jačanjem nacionalnih volonterskih organizacija te mjerama za mjerenje utjecaja inkluzivnih volonterskih programa. Također, naglašava se važnost

¹⁷ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Smjernice za razvoj odgoja za volontiranje i volontiranja mladih*

¹⁸ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Smjernice za razvoj inkluzivnog volontiranja*

suradnje i razmjene znanja na transnacionalnoj razini kako bi se unaprijedile prakse uključivanja osoba u nepovoljnom položaju kao volontera.

Obiteljsko volontiranje¹⁹

Svrha je smjernica pružiti sveobuhvatne informacije o konceptu, razvoju i mogućnostima razvoja obiteljskog volontiranja, kao i na bolje prepoznavanje i učinkovito korištenje potencijala obiteljskog volontiranja za učenje odraslih osoba i za dobrobit društva u cjelini.

Volontiranje poslovnog sektora

Slika 16: Nacionalna konferencija o volontiranju zaposlenika (HCRV, VCZ)

Proaktivnu suradnju s poslovnim organizacijama na temu volontiranja zaposlenika započeli su Volonterski centar Zagreb i Hrvatski centar za razvoj volonterstva 2017. godine osnivanjem Mreže za razvoj korporativnog volontiranja te se od tada kontinuirano radi na promociji i razvoju volontiranja zaposlenika putem sastanaka Mreže i organizacijom godišnjih Nacionalnih konferencija o volontiranju zaposlenika. Također, 2019. godine pokrenuto je i potpisivanje Povelje o volontiranju zaposlenika, kada je 23 organizacije potpisalo Povelju i

time potvrdilo namjeru sustavnog pristupa razvoju volontiranja zaposlenika.

9. Promocija i vidljivost volontiranja u Hrvatskoj

Promotivne aktivnosti volontiranja u Hrvatskoj

Promocija ima ključnu ulogu u podizanju razine svijesti građana o volontiranju, privlačenju novih volontera te prepoznavanju dobrobiti volonterstva i volonterškog doprinosa zajednici. Povećanje vidljivosti volontiranja izravno utječe na njegovu percepciju u društvu i potiče građane na aktivno sudjelovanje. Hrvatski centar za razvoj volonterstva, regionalni i lokalni volonterski centri, kao i brojni organizatori volontiranja do sada su upotrebljavali različite pristupe, alate i mehanizme za promociju volonterstva u Hrvatskoj od obilježavanja Međunarodnog dana volontera, dodjela volonterških nagrada koje dodjeljuju pojedini regionalni i lokalni volonterski centri, organiziranja sajмова volontiranja, tiskanja promotivnih materijala, objavljivanja TV i radio spotova i džinglova, itd.

¹⁹ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Smjernice za podržavanje i razvoj obiteljskog volontiranja*

Nacionalna konferencija o volonterstvu

Nacionalna konferencija o volonterstvu održava se od 2001. godine. Svake godine konferencija je usmjerena na neku od u tom trenutku aktualnih tema u području volonterstva, a Hrvatski centar za razvoj volonterstva organizira konferenciju u suradnji s regionalnim volenterskim centrima. Nacionalna konferencija o volonterstvu okuplja brojne stručnjake i relevantne dionike u području volonterstva te ostvaruje velik interes sudionika.

Slika 17: Nacionalna konferencija o volonterstvu (HCRV)

Kampanja „Hrvatska volontira”

Slika 18: Kampanja „Hrvatska volontira” 2023. (HCRV)

Hrvatski centar za razvoj volonterstva od 2011. godine organizira kampanju „Hrvatska volontira!” u partnerstvu s regionalnim i lokalnim volenterskim centrima. S ciljem poticanja građana na sudjelovanje u volenterskim aktivnostima, kampanja se svake godine održava na nacionalnoj razini i proteže se kroz tjedan dana u svibnju. U sklopu kampanje „Hrvatska volontira” organiziraju se razne volenterske aktivnosti poput akcija čišćenja okoliša, rada s društvenim skupinama

u riziku od socijalne isključenosti, edukativnih aktivnosti, aktivnosti pružanja podrške zajednici i slično. Glavni je cilj ove kampanje podići svijest o važnosti volentiranja, potaknuti građane na volenterski angažman te promicati solidarnost i zajedništvo unutar zajednica. Da bi se maksimalno proširio njezin utjecaj, kampanja se često organizira u suradnji s različitim organizacijama kao što su škole, neprofitne organizacije i tvrtke.

Nacionalna E-platforma za volentiranje „Volonteka”

volonteka
e-platforma za volentiranje

Slika 19: Volonteka (HCRV)

Hrvatski centar za razvoj volonterstva i regionalni volenterski centri razvili su nacionalnu e-platformu²⁰ koja sadrži podatke o mogućnostima volentiranja i omogućuje povezivanje organizatora volentiranja s volonterima. Platforma

je razvijena s ciljem povećanja vidljivosti organizatora volentiranja i volontera u cijeloj Hrvatskoj

²⁰ Volonteka. E-platforma za volentiranje. <https://volonteka.hr/>

te dostupnosti prilika za volontiranje i mobilnosti volontera unutar Hrvatske. Volonteka je dostupna *online* od lipnja 2021. godine i omogućuje prijavu te pretraživanje volontera i organizatora volontiranja prema regijama.

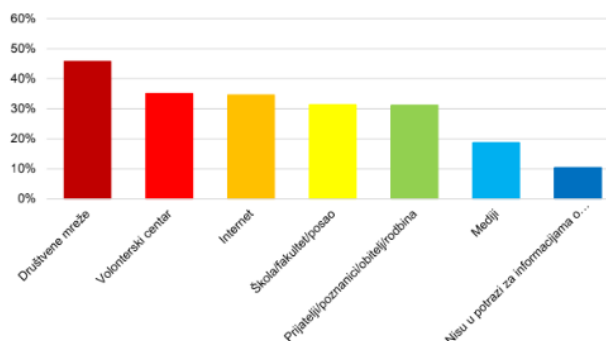
Percepcija organizatora volontiranja i javnosti o promociji i vidljivosti volonterstva

Radi stjecanja uvida u najčešće kanale za promociju volonterstva, kao i one za informiranje o volonterstvu te eventualne prepreke u promociji volonterstva, Hrvatski centar za razvoj volonterstva proveo je ispitivanje javnog mnijenja među građanima²¹, kao i ispitivanje društvenih potreba među organizatorima volontiranja.²²

Većina organizatora volontiranja u svojoj zajednici promovira volontiranje, i to ponajprije putem društvenih mreža i interneta. Manje su zastupljeni lokalni i regionalni portali i javni mediji te javna predstavljanja, tribine i predavanja. Što se tiče metoda promocije volonterstva, prednjače sudjelovanje u kampanjama i organizacija volonterskih akcija te promocija osobnih priča volontera i organizatora volontiranja.

Najviše **organizatora volontiranja** (više od 86%) slaže se s tvrdnjom da je potrebna bolja promocija i vidljivost volontiranja u društvu, zatim da je potrebno organizirati više događaja i aktivnosti usmjerenih na promociju i vidljivost volonterstva, da volontiranje nije dovoljno cijenjeno u društvu. Također, većina ih **smatra da bi interes građana za volontiranje porastao kada bi se povećala vidljivost volontiranja u društvu.**

Građani do informacija o volonterstvu većinom dolaze putem društvenih mreža, a zatim uz pomoć volonterskih centara, interneta, škole, fakulteta i radnog mjesta, od prijatelja, obitelji, rodbine te u manjoj mjeri putem medija.

Slika 20: Informacije o volonterstvu (HCRV, Rezultati ispitivanja javnog mnijenja na uzorku građana - promocija i vidljivost volontiranja u društvu)

²¹ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati ispitivanja javnog mnijenja na uzorku građana - promocija i vidljivost volontiranja u društvu*

²² Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati ispitivanja društvenih potreba na uzorku organizatora volontiranja - promocija i vidljivost volontiranja u društvu*

Slika 21: Upoznatost i uključivanje organizacija u aktivnosti promocije volonterstva (HCRV, Rezultati ispitivanja društvenih potreba na uzorku organizatora volontiranja - promocija i vidljivost volontiranja u društvu)

prepoznatosti volontiranja u društvu. Tako se najviše **građana (više od 90%) slaže s tvrdnjom da je potrebna bolja promocija i vidljivost volontiranja u javnosti, da mnogi nisu svjesni koliko volontiranje može doprinijeti razvoju cijele zajednice, kao ni dobiti volontiranja za same volontere.**

Što se tiče vrsta sadržaja najboljih za promociju volonterstva, više od 60% građana mišljenja je da promociji najbolje mogu doprinijeti osobne priče volontera, zatim volonterske akcije, kampanje na društvenim mrežama, multimedijски sadržaji te javne kampanje poput „Hrvatska volontira”.

10. Kvaliteta u području volontiranja u Hrvatskoj

Standardi kvalitete za volonterske centre prvi je put uspostavio Hrvatski centar za razvoj volonterstva 2011. godine, a proces je tada predstavljao isključivo samoprocjenu volonterskih centara u Hrvatskoj. Proces procjene volonterskih centara i volonterskih programa te dodjelu oznake kvalitete uspostavio je kasnije Hrvatski centar za razvoj volonterstva 2018. godine. Standardi kvalitete za volonterske centre i volonterske programe revidirani su u 2023. godini da bi bili u skladu s promjenama, trendovima i novim zahtjevima u kvaliteti volonterskih programa i rada volonterskih centara. Proces njihove primjene, kao i dodjele oznake kvalitete započet će u 2024. godini. Oznaku kvalitete za volonterske centre i volonterske programe dodjeljivat će Hrvatski centar za razvoj volonterstva.

Preduvjet za kvalitetu u području volonterstva jest poštivanje temeljnih europskih vrijednosti i vrijednosti volonterstva u komunikaciji sa širom javnošću i pružanju usluga i aktivnosti organizatorima volontiranja i građanima. Te su vrijednosti: poštivanje ljudskih prava, demokracija, sloboda, jednakost, ljudsko dostojanstvo, vladavina prava, solidarnost i inkluzivnost.

Kada je riječ o metodama i aktivnostima usmjerenim na promociju i vidljivost volonterstva, građani su najviše upoznati s dodjelom volonterskih nagrada, u kojoj su najviše i sudjelovali, a kao i organizatorima volontiranja, najmanje im je poznat Dan činjenja dobrih djela.

Rezultati istraživanja provedenog među građanima u skladu su s rezultatima istraživanja provedenog među organizatorima volontiranja i u pogledu percepcije o vidljivosti i

Sudjelovanje u procjeni kvalitete i postupku certifikacije volonterskih centara i volonterskih programa u Hrvatskoj nije obavezno i organizacije mogu same odlučiti žele li se uključiti u taj proces. Međutim, stjecanje oznake kvalitete uvelike doprinosi povećanju ugleda i vjerodostojnosti organizacije, kako među korisnicima, volonterima i zaposlenicima tako i među donatorima i ostalim dionicima u području volonterstva.

Standardi kvalitete volonterskih centara

Tijekom procesa procjene volonterskih centara i odlučivanja o dodjeli Oznake kvalitete posebna se pažnja pridaje provedbi temeljnih europskih vrijednosti u praksi.

Svrha procjene volonterskih centara jest:

- pomoći volonterskim centrima da se kroz kvalitetu usluga istaknu u svojim zajednicama te zadobiju njihovo povjerenje
- definirati osnovnu razinu usluge koju svaki volonterski centar mora pružati građanima (volonterima) i organizatorima volontiranja te ostalim korisnicima i dionicima
- pružiti jasan i objektivan okvir za procjenu kvalitete i reviziju aktivnosti
- usvajanje novih znanja i postizanje odgovornosti prema korisnicima i donatorima.

Kroz regionalne volonterske centre Hrvatski centar za razvoj volonterstva osigurava potrebnu podršku volonterskim centrima koji u svojem radu žele postići postavljene standarde.

Važno je napomenuti da se certificiranje regionalnih volonterskih centara odvija isključivo putem vanjske procjene, koju vrši osoba koja nije ni zaposlenik niti član nekog od regionalnih volonterskih centara, kao ni član Nadzornog vijeća Hrvatskog centra za razvoj volonterstva.

Što se tiče certifikacije lokalnih volonterskih centara, Hrvatski centar za razvoj volonterstva uspostavlja Vijeće za certificiranje.

Postupak certificiranja provodi se u sljedećim fazama:

- samoprocjena i dostavljanje dokaza o obavljenoj samoprocjeni za certificiranje volonterskog centra na propisanom obrascu
- provedba procjene prijavitelja za certificiranje
- procjena na terenu
- predstavljanje rezultata procjene
- donošenje i dostavljanje odluke o certificiranju
- usvajanje zahtjeva za certificiranje i dodjela Certifikata sukladno postupku
- isticanje i upotreba Oznake kvalitete u skladu s uputama ili
- donošenje i predstavljanje preporuke o potrebnim unaprjeđenjima

- usklađivanje s preporukama za unaprjeđenje.

Volonterski centri u Hrvatskoj s oznakom kvalitete do 2023. godine:

Regionalni volonterski centri:

DKolektiv – organizacija za društveni razvoj (Regionalni volonterski centar Osijek)
 Udruga „MI“ Split (Regionalni volonterski centar Split)
 Udruga za razvoj civilnog društva SMART (Regionalni volonterski centar Rijeka)
 Volonterski centar Zagreb

Lokalni volonterski centri:

Agencija lokalne demokracije Sisak (Volonterski centar Sisak)
 Mreža udruga Zagor (Volonterski centar VolontirAJMO)
 Udruga za civilno društvo i kvalitetu življenja Srma Sinj (Volonterski centar Sinj)
 Udruga ZvoniMir (Volonterski centar „Iskra)
 PRONI Centar za socijalno poducavanje (Volonterski centar Vukovar)
 Udruga CARPE DIEM (Volonterski centar VolonterKA)
 Udruga mladih “Mladi u EU” (Volonterski centar POZITIVA)
 Udruga socijalnih radnika Zadar (Volonterski centar Zadar)
 Volonterski centar Istra
 Studentski katolički centar Split

Standardi kvalitete volonterskih programa

Standardi kvalitete volonterskih programa dokazuju i unapređuju učinkovitost rada organizacije s volonterima te doprinose unapređenju vjerodostojnosti i ugledu organizacije u zajednici u kojoj djeluje. Namijenjeni su svim organizatorima volontiranja koji žele razvijati volonterske programe temeljene na kvaliteti. Glavni je cilj Standarda kvalitete osigurati kvalitetu volonterskog programa s ciljem unapređenja volontiranja.

Ovi standardi kvalitete organizatorima volontiranja donose brojne prednosti:

- organizacija na taj način pokazuje javnosti i potencijalnim volonterima predanost volontiranju i učinkovitim upravljanju volonterskim programima
- organizacija ostvaruje veći ugled u lokalnoj zajednici, među volonterima i donatorima
- organizacija povećava motivaciju volontera
- organizacija potiče uključivanje ljudi u volontiranje
- organizacija povećava zadovoljstvo svojih zaposlenika, posebice onih uključenih u provedbu programa
- organizacija minimizira potencijalne rizike koji proizlaze iz uključivanja volontera.

Certificiranje volonterskih programa od 2024. godine odvijat će se jednom godišnje, i to temeljem javnog poziva Hrvatskog centra za razvoj volonterstva.

Postupak certificiranja provodi se u sljedećim fazama:

- samoprocjena i dostavljanje dokaza o obavljenoj samoprocjeni za certificiranje volonterskog programa na propisanom obrascu
- provedba procjene prijavitelja za certificiranje
- procjena na terenu
- predstavljanje rezultata procjene
- donošenje i dostavljanje odluke o certificiranju
- usvajanje zahtjeva za certificiranje i dodjela certifikata sukladno postupku
- isticanje i upotreba Oznake kvalitete u skladu s uputama ili
- donošenje i predstavljanje preporuke o potrebnim unaprjeđenjima
- usklađivanje s preporukama za unaprjeđenje.

11. Mjerenje utjecaja volontiranja

U nedostatku sustavnih mjerenja onoga što zapravo jest utjecaj volontiranja, Hrvatski centar za razvoj volonterstva s partnerima je izradio metodologiju i alate mjerenja utjecaja volontiranja, kroz koje želi ponuditi volonterima i organizacijama koje provode volonterske programe i djeluju u području razvoja volonterstva različite načine utemeljene na dokazima kojima mogu redovito pratiti i procijeniti utjecaj volontiranja na osobni razvoj i društveno-ekonomski razvoj.

Alat za mjerenje utjecaja volontiranja na osobni razvoj pojedinca

Alat predstavlja metode i pokazatelje za mjerenje utjecaja volontiranja na osobni razvoj pojedinca. Ovaj alat namijenjen je volonterima kako bi pokazao utjecaj koji volontiranje može imati, istovremeno podržavajući volontere u promišljanju o njihovim osobnim postignućima.

Slika 22: Alat za mjerenje utjecaja volontiranja na osobni razvoj pojedinca

„Ispunjavanjem alata dobila sam priliku sama sebi odgovoriti na neka pitanja te osvijestiti koliko sam toga napravila za sebe, zajednicu i koliko sam dobiti ostvarila sudjelovanjem u programu i akcijama.

Ponekad olako shvatimo svoju ulogu te sami sebi ne dajemo dovoljan značaj, što se svakako promijenilo ispunjavanjem

alata. Ako je sve postavljeno pravilno, tada naš utjecaj na korisnike i zajednicu može premašiti očekivanja, a osobito očekivanja volontera koji usavršavaju svoje osobne i profesionalne vještine. Tako sam i ja na kraju ispunjavanja alata imala osjećaj da sam radila korisnu stvar i da sada imam dokaz da je to tako.

Alat je bio jasan, konkretan, pitanja konkretna, a rezultati kvalitetno i razumljivo opisani.”

Maja, volonterka u Volonterskom centru Zagreb

Alat za mjerenje utjecaja volonterskih programa na organizaciju i društveno-ekonomski razvoj

Ovaj alat zamišljen je kao odgovor na utvrđenu potrebu različitih organizatora volontiranja da provedu procjenu utjecaja volonterskog programa i da rezultate procjene komuniciraju u svojim zajednicama kao način na koji se može bolje predstaviti i zastupati vrijednost volonterskog angažmana te utjecaj organizacije na društveno-ekonomski razvoj.

„Alat nam je dao odgovore na sva pitanja koja smo imali, a korisne su nam bile i različite ponuđene metode (alati) za prikupljanje podataka.“

„Tijekom analize uvidjeli smo koje alate trebamo prilagoditi za buduće prikupljanje podataka i što u njima trebamo mijenjati.“

„Ulaganje se isplati jer dobivene informacije mogu imati višestruke koristi za organizaciju.“

Mirta Kovačević, DKolektiv – organizacija za društveni razvoj

12. Trendovi i promjene u području razvoja volonterstva

U današnjem dinamičnom svijetu, oblikovanom brzim tehnološkim napretkom i društvenim transformacijama, volontiranje nije imuno na promjene. Kroz provedena istraživanja i prikupljene spoznaje opisane u ranijim poglavljima, naziru se već značajni trendovi koji definiraju suvremeno volontiranje. Tome je posebno pridonijela i pandemija COVID-19, kao i ostale društvene i ekonomske, globalne promjene i izazovi kojima se volonterstvo prilagođava i ostaje relevantno u vremenu ubrzanog razvoja i raznolikih društvenih potreba.

Prepoznavanje trendova i promjena u području razvoja volonterstva u posljednjih nekoliko godina, kao i potreba organizatora volontiranja i volontera, važno je za prilagodbu volonterskih programa novonastalim okolnostima da bi se omogućio daljnji razvoj volonterstva i povećala njegova vidljivost u zajednici.

Utjecaj pandemije COVID-19 na volontiranje u Hrvatskoj

Radi stjecanja uvida u utjecaj pandemije na razvoj volonterskih programa i uključivanje građana u volontiranje Hrvatski centar za razvoj volonterstva proveo je istraživanje društvenih potreba

namijenjeno organizatorima volontiranja²³ te istraživanje javnog mnijenja²⁴ namijenjeno građanima Republike Hrvatske.

Prije pandemije bolesti COVID-19 organizacije su u svoj rad uključivale između 10 i 15 volontera godišnje, i to uglavnom u obavljanju fizičkih poslova i pružanju intelektualnih usluga. Od početka pandemije polovica ispitanih organizacija i dalje je volontere uključivala u aktivnosti koje su se obavljale na licu mjesta, nešto manje od polovice organizacija provodilo je kombinirani pristup (*online* i na licu mjesta), dok je manji dio organizacija volontere uključivao isključivo *online*.

Također, neke organizacije tijekom pandemije uopće nisu uključivale volontere u svoj rad, i to zbog toga što se fokus njihova djelovanja morao prilagoditi i nisu više imale potrebe za volonterima ili zbog pandemije nisu bile u mogućnosti održavati aktivnosti u koje inače uključuju volontere. Organizacije koje su nastavile uključivati volontere i tijekom pandemije nastavile su ih uključivati u približno iste aktivnosti kao i ranije, s tim da su volonteri u nešto manjem postotku uključivani u socijalne usluge i fizičke poslove u odnosu na razdoblje prije pandemije.

Važno je istaknuti da su organizatori volontiranja primijetili promjene u interesu građana za volontiranjem tijekom pandemije. Dok su neke organizacije primijetile porast broja volontera (njih 22,55%), više od 50% organizacija prijavljuje pad broja volontera u odnosu na pretpandemijske godine.

Većina organizacija (50,98%) primjećuje da volonteri u usporedbi s godinama prije pandemije trebaju više podrške, a 50% njih smatra da je bilo potrebno uložiti dodatna sredstva i resurse za zaštitu volontera. Također, dio organizacija izjavljuje da je koordiniranje volontera bilo kompliciranije te da je iziskivalo više vremena.

Prilagodba novim okolnostima mnogim je organizacijama predstavljala izazov u provedbi volonterskog programa. Zbog ograničenih prostornih kapaciteta morali su ograničiti sastajanja s volonterima i korisnicima i/ili provoditi aktivnosti *online*. Osim toga, organizatorima volontiranja izazov je predstavljala nemogućnost provedbe određenih aktivnosti u koje su ranije uključivali volontere, kao i briga za zdravlje volontera, posebice ako su volonteri i sami osjetljive skupine, i samih korisnika.

Što se tiče samih volontera, velik udio građana volontirao je za vrijeme pandemije (83,10%), najčešće u udrugama, zatim u ustanovama, neformalnim inicijativama te vjerskim zajednicama. U skladu s rezultatima istraživanja među organizatorima volontiranja, većina građana je i tijekom pandemije volontirala na licu mjesta (više od 60%), manji broj građana volontirao je kombinirano, a najmanji isključivo *online*.

Kao najveće prepreke u volontiranju u pandemiji građani su istaknuli mjere zaštite od koronavirusa (maske, obaveze cijepljenja i/ili testiranja), kao i ograničenja okupljanja, što je za volontere značilo i manje povezanosti s drugim volonterima i korisnicima, te manji broj dostupnih angažmana. Neki volonteri navode i kako je volontiranje *online* u njihovu slučaju manje korisno i manje kvalitetno za korisnike.

²³ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati ispitivanja društvenih potreba - utjecaj pandemije na razvoj volonterskih programa i uključivanje građana u volontiranje*

²⁴ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Rezultati ispitivanja javnog mnijenja - utjecaj pandemije na razvoj volonterskih programa i uključivanje građana u volontiranje* te na volonterska iskustva

Pandemija bolesti COVID-19 u velikoj je mjeri utjecala na zdravstvene ustanove, koje su, posebice na početku pandemije, bile pod velikim pritiskom. Osim što je pandemija dovela do veće potražnje za zdravstvenim uslugama, posebice u pogledu dijagnostike, liječenja i praćenja oboljelih od koronavirusa, zdravstvene ustanove morale su se reorganizirati i prilagoditi svoje kapacitete. U skladu s tim, u nekim su javnim zdravstvenim ustanovama uočene i promjene u uključivanju volontera tijekom pandemije.²⁵ Gotovo polovica zdravstvenih ustanova u Hrvatskoj primijetila je smanjenje broja uključenih volontera. Osim toga, neke su ustanove organizaciju volontiranja morale prilagoditi preporukama Stožera za civilnu zaštitu, dok je manji dio izjavio da zbog strogih pandemijskih mjera u svoj rad uopće nisu uključile volontere. Što se tiče aktivnosti, volonteri su za vrijeme pandemije bili uključeni u aktivnosti komunikacije s građanima, izdavanje COVID potvrda, donacije poklona za blagdane, njege bilja unutar ustanova, aktivnosti u biblioteci ustanova, cijepjenje te administrativne poslove.

Trendovi u razvoju volonterstva: perspektiva volonterskih centara u Hrvatskoj

U 2022. godini većina je ispitanih volonterskih centara prepoznala različite trendove u području razvoja volonterstva. Najviše je volonterskih centara izvijestilo o promjenama u motivaciji za volontiranje te porastu broja kratkoročnih, a smanjenju broja dugoročnih volontera. Također, više od polovice ispitanih volonterskih centara izvijestilo je o slabijem interesu donositelja odluka za razvoj volonterstva, ali i o porastu broja neformalnih/građanskih inicijativa u lokalnim zajednicama.²⁶

U odnosu na prethodnu godinu, 66,7% volonterskih centara bilježi povećanje broja građana zainteresiranih za volontiranje, dok 16,7% volonterskih centara bilježi smanjenje broja zainteresiranih volontera. Treba uzeti u obzir kako su u prethodnoj godini na snazi još uvijek bile mjere u vezi s pandemijom COVID-19, koje su u 2022. godini već počele popuštati, čime se omogućava veći kontakt građana, a što posljedično ima utjecaj i na veći interes građana za volontiranjem.

U odnosu na 2021. godinu, 41,7% volonterskih centara bilježi porast u broju zahtjeva za volonterima. Također, isti postotak volonterskih centara bilježi jednak broj zahtjeva za volonterima kao i u prethodnoj godini, dok 16,7% volonterskih centara izvještava o smanjenju broja zahtjeva za volonterima u odnosu na godinu ranije.

Od volonterskih centara obuhvaćenih izvještajem u 2022. godini čak je 75% prepoznalo različite trendove u području razvoja volonterstva. Pritom, 79,17% volonterskih centara izvještava o uočenim promjenama u motivaciji za volontiranjem, 70,83% izvještava o porastu broja kratkoročnih volontera i smanjenju broja dugoročnih volontera, 62,5% volonterskih centara izvještava o slabijem interesu donositelja odluka za razvoj volonterstva, a 54,17% volonterskih centara izvještava o porastu broja neformalnih/građanskih inicijativa u lokalnim zajednicama.

²⁵ Šimunković. 2023. *Volontiranje u zdravstvu*. Izvještaj istraživanja.

²⁶ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. Mreža volonterskih centara. (2023). *Izvještaj o radu volonterskih centara za 2022. godinu*.

Porast interesa građana za online volontiranjem, slabija suradnja s organizatorima volontiranja te smanjenje broja volonterskih prilika i programa za volontiranje za više od polovice volonterskih centara obuhvaćenih izvještajem nisu prepoznati kao trendovi u području razvoja volonterstva u lokalnim zajednicama.

Gotovo su svi volonterski centri diljem Hrvatske uočili pozitivne promjene u području volonterstva u 2022. godini u odnosu na pandemijske godine. Te promjene uključuju porast broja volonterskih sati i veći interes građana za volontiranjem, kao i veći angažman mladih volontera.

Unatoč pozitivnim pomacima, volonterski centri u Hrvatskoj suočavaju se s izazovima poput nedostatka financijskih sredstava i podrške za provedbu programa volonterskih centara i slabijeg interesa jedinica lokalne i regionalne samouprave za razvoj volonterstva. Osim toga, u većini gradova i općina u Hrvatskoj ne postoje nacionalne/lokalne strategije i politike usmjerene na razvoj volonterstva.

Prema podacima izvještaja o radu lokalnih i regionalnih volonterskih centara za 2022. godinu, 37,5% jedinica lokalne ili regionalne samouprave na području u kojima djeluju volonterski centri obuhvaćeni izvještajem imaju usvojen lokalni plan, program ili strategiju za razvoj volonterstva ili pak neki drugi dokument koji sadrži ciljeve i mjere za razvoj volonterstva. Primjeri dobre prakse gradova i općina uključuju Zaprešić, Pulu, Kutinu, Sveti Ivan Zelina, Sisak, Belišće, Zabok i Šibenik.

Lokalni i regionalni volonterski centri usko surađuju s jedinicama lokalne samouprave kroz raznolike inicijative. Ova suradnja obuhvaća partnerstvo na projektima, zajedničko financiranje putem javnih natječaja, organizaciju volonterskih aktivnosti, obilježavanje Međunarodnog dana volontera, sudjelovanje zaposlenika lokalne samouprave u savjetodavnim tijelima volonterskih centara, dodjelu godišnjih nagrada za volontere, podršku pri dodjeli volonterskih nagrada te informiranje građana o volontiranju. Unatoč tome, neki volonterski centri ističu izazove u suradnji s pojedinim jedinicama lokalne samouprave, naglašavajući nedostatak financijske podrške i komunikacijske prepreke koje otežavaju ostvarivanje ideja i aktivnosti u lokalnim zajednicama.

- Primjetan je porast neformalnih inicijativa, što ukazuje na pomak prema više lokalnim inicijativama usmjerenima na zajednicu.
- Prevladava trend kratkotrajnog volontiranja, s manjim brojem pojedinaca koji se obvezuju na dugoročne volonterske angažmane, odražavajući promjene u obrascima života i dostupnosti.
- Raste interes za *online* volontiranjem, što pokazuje sve veću ulogu tehnologije u olakšavanju fleksibilnog volonterskog angažmana i onoga na daljinu.
- Mijenjaju se motivacije za volontiranjem, i to zbog promjena u društvenim vrijednostima, stilu života, osobnim ciljevima i kulturi rada.
- Smanjuje se prostor suradnje između organizacija koje uključuju volontere, što može utjecati na učinkovitost i utjecaj volonterskih programa u zajednici.
- Dostupnost volonterskih programa i prilika za volontiranje se smanjuje, što bi moglo dovesti do smanjenja ukupnog volonterskog angažmana i praznine u pružanju usluga.

- Interes donositelja odluka i drugih odlučujućih faktora za promicanje i podršku razvoju volontiranja se smanjuje, što može ometati rast i strukturnu podršku razvoju volonterstva.

Izazovi u području razvoja volonterstva

- Privlačenje novih volontera i osiguranje njihova dugoročnog angažmana.
- Povezivanje volonterskih napora s konceptom aktivnog građanstva i građanskim obrazovanjem.
- Širenje mreže i povećanje kapaciteta organizatora volontiranja za stvaranje motivirajućih, kvalitetnih i utjecajnih volonterskih programa i usklađivanje s trendovima u volontiranju.
- Uspostavljanje strateškog, horizontalnog političkog okvira za podršku ekosustavu volontiranja.
- Poticanje partnerstava između javnog, poslovnog i civilnog sektora.
- Ulaganje u istraživanja i razvoj koji će voditi strateškom pristupu razvoju volonterstva.

13. Smjernice za kreiranje javnih politika u području razvoja volonterstva

S obzirom na učestale krize i društvene trendove demografskih promjena, snažnog tehnološkog napretka, digitalizacije, migracija, ali i slabljenja demokracije, snažnijih podjela, polarizacija i sužavanja prostora za djelovanje civilnog društva, fenomen volontiranja treba sagledavati u kontekstu potencijala koje ono može imati za društvenu koheziju, bolje odnose među ljudima, otpornost i revitalizaciju zajednica, obranu i jačanje temeljnih civilizacijskih vrijednosti te postizanje ciljeva održivog razvoja.

1. ZAKONSKI OKVIR I JAVNE POLITIKE

- Pravni okviri trebaju se prilagoditi promjenama u volonterskom ekosustavu, omogućujući raznolike oblike volontiranja i zaštitu volontera.

- Javne politike trebaju uključivati stručnjake iz civilnog društva u dijalog o pitanjima koja se odnose na volontiranje i volonere te promicati volontiranje kao ključnu komponentu demokracije i europskih vrijednosti.

- Potrebno je pokrenuti novi proces konzultacija za izradu Nacionalnog programa za razvoj volonterstva koji će uključivati sve relevantne dionike te omogućiti revitalizaciju volonterskog angažmana u zajednici uz pažljivo slušanje i ciljane intervencije.

2. OTPORNOST I RAZVOJ LOKALNE ZAJEDNICE

- Volontiranje i civilno društvo trebaju biti ključna komponenta suvremenog koncepta civilne zaštite, uzimajući u obzir iskustva građanskog aktivizma i organizacija kako bi se osigurala cjelovita zaštita i odgovor na izazove zajednice.

6. DIGITALIZACIJA

- Podržati odgovorno digitalno osnaživanje volonterskih organizacija kako bi se povećao potencijal volontiranja, uz pažljivo upravljanje razlikama u pristupu digitalnim alatima i podacima kako bi se izbjegle nejednakosti u volontiranju.

7. KVALITETA ZA NOVE NAČINE UKLJUČIVANJA

- Poticati organizacije koje nude volonterske prilike da promoviraju načela kvalitetnog volonterskog angažmana, osiguravajući edukaciju volontera i organizatora volontiranja te podržavajući njihovu informiranost i vrijednosti građanskog angažmana.

8. OBRAZOVANJE ZA VOLONTIRANJE I VREDNOVANJE UČENJA

- Podržati organizacije i programe za mlade volontere/ke kako bi ih povezali s potrebama zajednice i ponudili prostor za strukturirano učenje.

11. STABILNOST I ODRŽIVOST

- Pružiti podršku volonterskom sektoru za njegov stabilan rast i inovativno odgovaranje na potrebe zajednice.

- Razviti sveobuhvatne strategije za razvoj volonterstva koje obuhvaćaju različita područja politike i sektore.

- Poticati suradnju između organizacija, javnih tijela i sektora kako bi se povećala spremnost za suradnju u kriznim situacijama i osigurala održivost volonterskih inicijativa.

12. TRANSNACIONALNA SURADNJA I SOLIDARNOST

- Promicati volontiranje kao ključnu snagu za ostvarivanje globalnih ciljeva održivog razvoja, posebno naglašavajući vezu između volonterskih aktivnosti i 17 ciljeva održivog razvoja (SDG).

- Podržati obrazovne institucije, organizacije za razvoj volonterstva i organizatore volontiranja u izgradnji kapaciteta za promicanje i provedbu globalne solidarnosti i ciljeva održivog razvoja.

- Krizno volontiranje zahtijeva pažljivo planiranje i suradnju između različitih dionika. Medusektorska suradnja na lokalnoj razini igra ključnu ulogu u pripremi i odgovoru na krize, jačajući otpornost zajednica i promičući sudjelovanje građana u kriznim situacijama.

3. DOSTUPNOST VOLONTIRANJA, UKLJUČIVOST I KVALITETA

- Ključno je povećati dostupnost volontiranja i promicati uključivost te osigurati visoku kvalitetu volonterskog iskustva. To zahtijeva medusektorsku suradnju, podršku organizatorima volontiranja, istraživanje nejednakosti te osiguranje resursa i sustava osiguranja kvalitete za volonterske centre i programe.

4. NOVI VOLONTERI I METODE

- Potrebno je unaprijediti pristup volontiranju i povećati njegovu kvalitetu kako bi se privukli i angažirali volonteri različitih dobnih skupina i podrijetla putem inovativnih i prilagodljivih pristupa.

- Poticati istraživanja novih ideja kako bi se omogućilo građanima da imaju više vremena za volontiranje uz svoje druge obveze, promovirajući doprinos općem dobru.

5. NEFORMALNO VOLONTIRANJE

- Važno je osigurati da porast neformalnog i spontanog volontiranja bude usmjeren prema stvarnim društvenim potrebama i da se podržava kroz osnovne standarde ponašanja te sinergiju s organiziranim oblicima volontiranja kako bi se izbjeglo dupliciranje napora i promicalo održive inicijative.

- Osigurati podršku poslodavcima i obrazovnim ustanovama kako bi bolje razumjeli i vrednovali vještine i kompetencije stečene volontiranjem te uvesti građanski odgoj i obrazovanje kao dio formalnih obrazovnih sustava kako bi se povećala svijest o volontiranju i civilnom društvu.

9. SINERGIJE POLITIKE BLAGOSTANJA I ZDRAVLJA

- Volontiranje treba ostati dobrovoljno i država ga ne bi trebala zahtijevati kao uvjet za pristup potporama ili socijalnim naknadama. Ljudi koji koriste državne potpore, poput socijalnih naknada ili integracijskih programa za migrante, ne bi smjeli biti isključeni ili prisiljeni na volontiranje kako bi ostvarili te beneficije.

10. RAZVOJ INFRASTRUKTURE

- Osigurati transparentno financiranje za demokratske i uključive volonterske inicijative s jasnim i jednostavnim procedurama kako bi se podržao kvalitetan volonterski angažman i spriječilo iskorištavanje državnih sredstava u političke ili ideološke svrhe.

- Unaprijediti ulogu volonterskih centara i platformi kroz adekvatno javno financiranje te promicati njihovu suradnju s kreatorima politika kako bi se oblikovala relevantna volonterska politika.

- Investirati u obuku i podršku koordinatorima volonterskih programa i mentorima, osigurati resurse za nove volontere te razvijati partnerstva za osiguranje volonterskih aktivnosti i zaštitu volontera, osiguravajući njihovu potrebnu podršku i sigurnost.

- Poticati programe razmjene volontera i dijeljenje europskog iskustva i prakse u razvoju volonterstva te poticati učenje od drugih kao načina jačanja transnacionalne suradnje i solidarnosti.

13. DRUŠTVENI UTJECAJ

- Nastojati da se doprinos volontera bolje razumije i ističe, kako od strane samih volontera tako i od strane medija i društva u cjelini, kako bi se prepoznala vrijednost njihovog angažmana u rješavanju društvenih izazova.

- Poticati i povećavati mogućnosti javnog priznanja volonterskog angažmana građana i organizacija kroz dodjelu nagrada, tjedne volontiranja, festivale i slične inicijative koje ističu doprinos volontera društvu.

14. VIŠE OD PRUŽANJA USLUGA

- Kreatori politika trebali bi razumjeti ne samo praktične rezultate volontiranja, već i ulogu koju volontiranje igra u društvenoj koheziji, međuljudskim odnosima, zbližavanju ljudi i održavanju otvorene komunikacije i dijaloga između nas i drugih – pretvarajući europske vrijednosti u stvarnost.

15. ULAGANJE U DRUŠTVENI RAZVOJ

- Javno financiranje treba odražavati stvarnu cijenu volontiranja i vrijednost doprinosa volontera, te podržavati infrastrukturne organizacije koje omogućuju kvalitetno volontiranje te izražavaju njegovu stvarnu vrijednost za pojedinca i društvo.

14. Zaključak

Zaključak izvještaja o stanju volonterstva u Republici Hrvatskoj u 2023. godini ukazuje na raznolikost i bogatstvo volonterskih iskustava diljem zemlje. Rezultati istraživanja svjedoče o pozitivnim stavovima prema volontiranju i visokoj motivaciji mladih volontera. Unatoč pozitivnim pomacima, izazovi poput nedostatka financijskih sredstava, podrške i nedostatka adekvatnih volonterskih programa ističu potrebu za daljnjim naporima kako bi volontiranje postalo dostupno svim građanima.

Detektirani trendovi, uključujući porast neformalnih inicijativa, porast kratkotrajnog volontiranja te rast interesa za *online* volontiranjem, predstavljaju nove dinamike u volonterskom ekosustavu. Ipak, smanjenje suradnje između organizacija koje uključuju volontere te slabiji interes donositelja odluka postavljaju izazove za održavanje i unaprjeđenje volonterskih programa.

Značajno je napomenuti da su mladi volonteri, unatoč izazovima, izrazito zadovoljni svojim volonterskim iskustvom, a njihova motivacija proizlazi iz želje za stjecanjem novih iskustava i pomoći drugima. Istraživanje također otkriva ključne prepreke poput nedostatka slobodnog vremena i nedostatka odgovarajućih volonterskih programa, što zahtijeva usklađivanje s promjenama u obrascima života i potrebama volontera. Mladi volonteri pokazuju moderna i postmaterijalistička uvjerenja, s visokim stupnjem slaganja s europskim vrijednostima.

Istraživanje identificira izazove poput privlačenja novih volontera, povezivanja volonterskih napora s aktivnim građanstvom te jačanja kapaciteta organizatora volontiranja. S obzirom na potrebu za daljnjom promocijom volonterstva, zaključno možemo reći kako je važno ulagati u istraživanje, razvoj i strategije podrške volonterskim programima kako bi oni bili inkluzivniji i dostupniji različitim profilima volontera. Ključne smjernice uključuju stvaranje motivirajućih volonterskih programa, uspostavu političkih okvira za podršku volonterstvu te jačanje partnerstava između sektora.

Ovaj izvještaj, prvi te vrste u Hrvatskoj, ne samo da dokumentira trenutačno stanje volontiranja već postavlja temelje za buduće istraživanje, politike i prakse. Volonterstvo ostaje ključna komponenta društvene kohezije i pozitivnih promjena, a njegova se važnost ogleda u snažnom pozivu na daljnje prepoznavanje i podršku ovom društvenom fenomenu.

Popis recentnih istraživanja o volonterstvu

Unatoč značaju volonterskog doprinosa društvu i njegove uloge u oblikovanju zajednica, u Hrvatskoj je donedavno provedeno vrlo malo znanstvenih istraživanja koja dubinski istražuju motivacije, utjecaje i dinamiku volonterskog angažmana te trendove u području volonterstva.

Upravo iz tog razloga Hrvatski centar za razvoj volonterstva i regionalni volonterski centri su 2021. godine započeli provedbu istraživanja kroz projekt „Radius V” (tematske mreže), financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda. Taj je projekt omogućio provedbu znanstvenih istraživanja o volontiranju, ispitivanja javnog mnijenja i društvenih potreba u području volonterstva, provedbu mnogobrojnih dijaloga ključnih dionika iz različitih sektora koji su doprinijeli izradi smjernica za kreiranje javnih politika u području volonterstva te razvoj metodologije i alata za mjerenje utjecaja volontiranja. Sinergija civilnog društva, akademske zajednice i lokalnih samouprava iznjedrila je rezultate koji čine temelj za kreiranje učinkovitih javnih politika, kao i za daljnji razvoj volonterstva u Hrvatskoj.

Znanstvena istraživanja u području volonterstva

Provedena znanstvena istraživanja o volonterstvu u suradnji s akademskom zajednicom omogućila su uvid u broj građana uključenih u volontiranje, uvid u stanje volontiranja u zdravstvu te način na koji mladi u Hrvatskoj percipiraju volontiranje.

- **Ćulum Ilić, B., Filozofski fakultet u Rijeci (2023): „Opće istraživanje o volonterstvu u Hrvatskoj”**

Ovo istraživanje na reprezentativnom uzorku opće populacije Republike Hrvatske imalo je za cilj utvrditi aktualno stanje volontiranja u Hrvatskoj radi daljnjeg planiranja razvoja volonterstva te uspostaviti metodologiju za kontinuirano i sustavno istraživanje o stanju volonterstva i u budućnosti.

- **Tonković, Ž., Marcelić, S., Krolo, K., Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru (2023): „Istraživanje volontiranju i vrijednostima mladih”**

Cilj je ovog istraživanja bio utvrditi povezanost različitih mogućih čimbenika koji objašnjavaju motivaciju za volontiranjem, a provedeno je na uzorku 314 osoba u dobi od 15 do 34 godine.

- **Šimunković, G., Medicinski fakultet u Rijeci (2023): „Istraživanje o volontiranju u zdravstvu.”**

Ovo je istraživanje provedeno radi stjecanja uvida u stanje provedbe volontiranja u zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno među javnim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj.

Ispitivanja javnog mnijenja i društvenih potreba u području volonterstva

Osim znanstvenih istraživanja provedenih u suradnji s akademskom zajednicom, u okviru projekta „Radius V” Hrvatski centar za razvoj volonterstva proveo je šest ispitivanja javnog mnijenja i društvenih potreba, u koje je bilo uključeno više od 1000 građana i 300 organizatora volontiranja, a koja su pružila uvid u važne aspekte i potrebe u različitim područjima volontiranja. Sva ta istraživanja omogućila su pregled stanja, promjena i trendova u području volonterstva u Hrvatskoj, kao i izradu preporuka i smjernica za kreiranje javnih politika za izgradnju povoljnog okruženja za volontiranje.

Ispitivanja javnog mnijenja

- **Iskustva volontiranja u krizi nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije**

Cilj ovog ispitivanja bio je ispitati iskustva osoba koje su volontirale na području Sisačko-moslavačke županije u aktivnostima ublažavanja posljedica potresa koji se dogodio u prosincu 2020. godine, uključujući njihova iskustva tijekom volontiranja te dojmove i stavove nakon volontiranja.

- **Utjecaj pandemije na uključivanje građana u volontiranje**

Ovo je ispitivanje provedeno radi stjecanja uvida u osobna iskustva, motivaciju i stavove volonterki i volontera u volontiranju tijekom pandemije bolesti COVID-19, kao i u to je li pandemija i u kolikoj mjeri utjecala na neuključivanje pojedinaca u volonterske aktivnosti.

- **Promocija i vidljivost volontiranja u društvu**

Cilj je ovog ispitivanja javnog mnijenja bio ispitati percepciju i stavove građana i građanki o promociji i vidljivosti volontiranja u društvu. Osim toga, omogućilo je i stjecanje uvida u to koje su po njihovom mišljenju učinkovite metode i aktivnosti usmjerene na bolju vidljivost volonterstva u zajednici.

Ispitivanja društvenih potreba:

- **Utjecaj pandemije na razvoj volonterskih programa**

Ovo ispitivanje društvenih potreba provedeno je među organizatorima volontiranja s ciljem utvrđivanja stanja volonterskih aktivnosti i programa na lokalnoj razini, odnosno stanja i iskustava uključivanja građana u volontiranje s obzirom na nedavne krizne situacije (osobito COVID-19 kriza) i promjene koje su se dogodile i koje organizacije uočavaju u svojim lokalnim zajednicama.

- **Promocija i vidljivost volontiranja u društvu**

Cilj je ovog ispitivanja bio steći uvid u stavove organizatora o vidljivosti i promociji volonterstva u društvu, načine na koje organizatori volontiranja promoviraju volonterstvo i doprinose njegovoj

vidljivosti u svojim lokalnim zajednicama te stavove i iskustva onih organizatora volontiranja koji su sudjelovali u nacionalnoj kampanji „Hrvatska volontira“.

- **Različitost i inkluzija u volonterskim programima**

Ispitivanje društvenih potreba o različitosti i inkluziji provedeno je radi stjecanja uvida u iskustva i stavove organizatora volontiranja o različitosti i inkluziji u volonterskim programima koje provode te potrebnoj podršci za provođenje što kvalitetnijih inkluzivnih programa.

Popis literature

- Almeida, Rita, Ferraro, Ilaria, Hauser, Marta, Mendes, Paula, Šostarko, Mirna. 2023. *Volontiranje za više vrijednosti*. Centro Servizio Volontariato di Padova e Rovigo. <https://www.docdroid.net/TV1zo0Q/volontiranje-za-vise-vrijednosti-pdf#page=3>
- Ćulum Ilić, Bojana i Ana-Marija Kozjak. 2023. *Rezultati istraživanja o volonterstvu u Republici Hrvatskoj*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://drive.google.com/file/d/1D41YWV31iplvfLSobZ8PdAYdExoxdmN8/view>
- Europski socijalni fond. [n.d.]. „Europski socijalni fond +”, u: *Europski socijalni fond* (mrežna stranica). <https://esf.hr/esfplus/esf/> (posljednji pristup 25.10.2023.).
- Hauser, Marta, Jelena Kamenko Mayer, Mirna Šostarko i Tanja Tešija (autorice i urednice). 2021. *Vodič sa smjernicama i primjerima dobre prakse uključivanja volontera u krizne situacije*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://www.docdroid.net/tH4KJf4/hcrv-vodic-sa-smjernicama-i-primjerima-dobre-prakse-ukljucivanja-volontera-u-krizne-situacije-pdf#>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. „Inkluzivno volonterstvo”, u: „Usluge i aktivnosti”, u: *Hrvatski centar za razvoj volonterstva* (mrežna stranica). <https://www.hcrv.hr/volonterstvo/inkluzivno-volontiranje> (posljednji pristup: 27.10.2023.).
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. „Odgoj i obrazovanje”, u: „Usluge i aktivnosti”, u: *Hrvatski centar za razvoj volonterstva* (mrežna stranica). <https://www.hcrv.hr/volonterstvo/odgoj-i-obrazovanje> (posljednji pristup: 27.10.2023.).
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. „Poslovni sektor”, u: „Usluge i aktivnosti”, u: *Hrvatski centar za razvoj volonterstva* (mrežna stranica). <https://www.hcrv.hr/volonterstvo/poslovni-sektor> (posljednji pristup: 27.10.2023.).
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati ispitivanja društvenih potreba na uzorku organizatora volontiranja - promocija i vidljivost volontiranja u društvu*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://drive.google.com/file/d/1fzCZg91EIVajFB5FWjiJqc27shq3k-6U/view>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati ispitivanja društvenih potreba - različitost i inkluzija u volonterkim programima*, projekt Radius V (Program istraživanja i

razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva.
https://drive.google.com/file/d/1Ip115Zhr0MtPWQkiRr-CsXqTAqrC_nWS/view

- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati ispitivanja društvenih potreba - utjecaj pandemije na razvoj volonterskih programa i uključivanje građana u volontiranje*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva.
https://drive.google.com/file/d/1cugHoJ1K3QUls_GIIUbALU50w9AYBDEF/view
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati ispitivanja javnog mnijenja na uzorku građana - promocija i vidljivost volontiranja u društvu*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva.
<https://drive.google.com/file/d/1iojGu7pZFFOhiAB6H4AYNE4Lx7aKA2hA/view>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati ispitivanja javnog mnijenja - utjecaj pandemije na razvoj volonterskih programa i uključivanje građana u volontiranje te na volonterska iskustva*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. https://drive.google.com/file/d/11Y-ZW_yjLNjU4-LW-Gj0TMHiOHg5X7oW/view
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati istraživanja „Iskustva volontiranja u krizi nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije”*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva.
https://drive.google.com/file/d/1FhCtRE54gllYB6fFFex651nOFeQfR_sB/view
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Smjernice za podržavanje i razvoj obiteljskog volontiranja*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://drive.google.com/file/d/1uPSfu14s-k7ABDlbpvzYfZmAcBkWXBfR/view>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Smjernice za razvoj odgoja za volontiranje i volontiranja mladih*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://drive.google.com/file/d/14-6B-62HbIwzipBONzYNqbaQNZF8SN7L/view>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Smjernice za razvoj inkluzivnog volontiranja*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva.
<https://drive.google.com/file/d/1ripdOEa0ZxDXuG1AOJRS5XPZ82A0t8V1/view>

- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. Mreža volonterskih centara. (2023). *Izveštaj o radu volonterskih centara za 2022. godinu*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://www.docdroid.net/mc60ARX/izvjestaj-lvc-2022-pdf>
- Kamenko Mayer, Jelena, Marta Hauser, Stuart Garland, Corina Pinte, Diana Bere, Mădălina Boțu, Espen Andresen, Mareen Wertheffrongel, Andreea Nagy i Gabriella Civico. [n.d.]. *Abeceda obiteljskog volontiranja*. Praktični priručnik za trenere i organizatore volontiranja. <https://www.docdroid.net/4df10mS/abeceda-obiteljskog-volontiranja-prakticni-prirucnik-za-trenere-i-organizatore-volontiranja-pdf#>
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Pravilnik o državnoj nagradi za volontiranje*. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=50182>
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Zakon o volonterstvu*. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. <https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. [n.d.]. „Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje”, u: „Volonterstvo”, u: „Udruge, humanitarni rad i volonterstvo”, u: „Socijalna politika”, u: „Obitelj i socijalna politika”, u: „Istaknute teme”, u: *Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike* (mrežna stranica). <https://mrosp.gov.hr/istaknute-teme/obitelj-i-socijalna-politika/socijalna-politika-11977/udruge-humanitarni-rad-i-volonterstvo-12006/volonterstvo-12023/potvrda-o-kompetencijama-stecenim-kroz-volontiranje/12062> (posljednji pristup 25.10.2023.).
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. [n.d.]. „Poziv za prijavu dvogodišnjih programa volonterskih centara za 2021. i 2022. godinu”, u: „Udruge u sustavu socijalne skrbi - natječaji, pozivi i obrasci”, u: „Natječaji, Pozivi i zapošljavanje”, u: „Pristup informacijama”, u: *Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike* (mrežna stranica), objavljeno 2. prosinca 2020. godine. <https://mrosp.gov.hr/pristup-informacijama-16/natjecaji-pozivi-i-zaposljavanje/udruge-u-sustavu-socijalne-skrbi-natjecaji-pozivi-i-obraci/poziv-za-prijavu-dvogodisnjih-programa-volonterskih-centara-za-2021-i-2022-godinu/11799> (posljednji pristup 25.10.2023.).
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. 2022. *Natječaj za prijavu za ostvarivanje institucionalne podrške Nacionalne zaklade u 2022. godini*. <https://prod-admin.zaklada.civilnodrustvo.hr/uploads/62de7da4a6351393852737.pdf>

- Opačić, Milanka i Lejla Šehić Relić. 2013. *Kako do potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje*. Vodič za organizatore volontiranja i volontere. Ministarstvo socijalne politike i mladih / Nacionalni odbor za razvoj volonterstva. <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Vodi%C4%8D%20za%20organizatore%20volontiranja%20i%20volontere.pdf>
- Šimunković, Gordana. 2023. *Volontiranje u zdravstvu*. Izvještaj istraživanja, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://drive.google.com/file/d/1GaO86i-uDoCONOvafJVQ5czZjo7MqUKE/view>
- Tonković, Željka, Sven Marcelić i Krešimir Krolo. 2023. *Volontiranje i vrijednosti mladih: izvještaj o rezultatima anketnog istraživanja*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://drive.google.com/file/d/1jY1rnWCLDcP7I5nunNJMOG2dMWh5P57Y/view>
- Ured za udruge. [n.d.]. „Financiranje programa i projekata udruga iz javnih izvora”, u: *Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske* (mrežna stranica). <https://udruge.gov.hr/financiranje-programa-i-projekata-udruga-iz-javnih-izvora/2772> (posljednji pristup 25.10.2023.).